

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934—1938.
Trib. Timișoara.

Redactor resp.: Dr. VÁRNAY ELEMÉR

Az üzlet üzlet

Kétségbeesett önvédelmi harcot folytat a kicsinyke Finnország az oroszok szüntelen megújuló támadásai ellen. De amikor ez a maroknyi nép az oroszok elszántságával küzdök a példátlan tuleró ellen, nemcsak önmagát védi, hanem Európát is, sőt e világrésznél is többet, az egyetemes emberi kulturát és civilizációt. Hiába forgatjuk a történelem lapjait, nem találunk ehhez hasonló hősi ténytet, legfeljebb még egyet, amikor Leonidas spártai király háromszáz vitézével igyekezett megvédeni a thermopylei szorosot Xerxes beözönlő hadai ellen. El is hullottak mind egy szálig. Másfél évezred homályából is előtündöklik ez a vitézi példa. Most akadt mása ismét tizenöt évszázad után messzi északon, a hó és a jég világában, hogy egy kis nép eleven testéből épít gátat, felveszi a harcot oly döbbenetes tuleróval szemben, amelynek legyürése már eleve lehetetlennek, szinte esztelenségnek látszik. De ime, megtörtént a csoda. Egy negyedéve áll a harc s az új xerxeszi hadsereg nem tud előrehaladni egy tapodtat sem. A Mannerheim-vonalnál is erősebb hus- és verbástya áll minden támadást. All minden támadást, de ki tudja, meddig? Mert a csodának is van határa, megtörténhetik egyszer, kétszer, talán háromszor is, de nem ismétlődhetik meg az idők végétéig.

Vajjon nem lesz-e a finn önvédelmi harcából végeredményben második Thermopylei? Vajjon nem hullanak-e el az oroszok szivü finn katonák majd lassan-lassan egy szálig, ha még soká tart ez az egyenlőtlen erővel megvívott háború? Sajnos, már mutatkoznak ily bálvány-előjelek. Frietch finn képviselő nyilatkozott a svéd lapoknak, hogy a mostani állapot hovatovább tarthatatlan. A finnek nem tudják felfrissíteni erőiket, míg az oroszok végtelen tartalékok felett rendelkeznek. Nem elég néhány ezer önkéntes. Mint e nyilatkozatból látjuk, a finneknek nyújtott segítség bizony édeskevés. Viszont kiderült valami, ami még a közönnél is ártóbb, sőt egyenesen végzetesen befolyásolhatja a finn önvédelmi harcot. Kiderült, hogy Amerika szállította a finn polgári lakosságot bombázó szovjet repülőgépeknek a benzint. Tudnunk kell ugyanis, hogy légi használatra elsősorban az amerikai benzin alkalmas. Amerika nem is mulasztotta el a kitünő konjunkturát, a háború kitörése óta egyre több és több benzint szállít Oroszországnak. A Szovjetunióba az utóbbi hónapokban 1.300.000 hordó benzin érkezett az Egyesült Államokból. Ez tette lehetségessé azokat a finn polgári lakosság ellen intézett borzalmas légi támadásokat, amelyek a felháborodás orkánját idézték elő világszerte. Holott ha Amerika egyszerűen megtagadta volna a benzint, ugy nem lett volna mondhatatlan pusztulás színhelye Finnország. No de hát ilyesmire még csak gondolni sem lehet, hogy humanitárius szempontok nyomuljanak előtérbe, mikor Amerika eladhatja a benzint.

Az üzlet üzlet, mint azt a nagyszerű Mirabeau darabjában megírta. Az üzletnek menni kell elevenéken és holtakon keresztül, az üzlet még akkor sem szünetelhet, ha a telefoncsengő szomszédságában ott magasodik a ravatal. Igen, az üzlet nem ismer barátot, ellenséget, az üzlet nem ismer testvért. Az üzlet zsarnoki fogalma uralkodik mindeneken. Így tudjuk megérteni, hogy annak idején Anglia az angol-búr háborúban fegyvereket szállított a búroknak, akik angol fegyverből, angol golyóval lötték le az angol katonákat. Így tudjuk megérteni, hogy a világháború legnagyobb tombolása idején ellenséges országok mindennemű hadseregszállítói és

A Balkán országai mindent elkövetnek, hogy semlegesek maradhassanak

Saraciglu török külügyminiszter Szófiában bejelentette, hogy Törökország nem semleges, hanem háborun kívül álló állam

Bucurestiből jelentik: Gafencu Grigore külügyminiszter a Simplon expresszel csütörtökön délelőtt 10 órakor hagyta el a fővárost, hogy Belgrádba utazzon, ahol résztvesz a Balkán-szövetség külügyminisztereinek tanácskozásain. A külügyminiszterrel együtt utazott el Creteanu külügyminisztériumi államtitkár és Pop, valamint Popescu kabinetfőnökök. A külügyminiszter és kíséretének elutazása előtt megjelent az északi pályaudvaron Tanriocer, Törökország bucurestii nagykövete, Collas görög nagykövet, valamint Pavlovics, Jugoszlávia meghatalmazott minisztere.

Párisból jelentik: A francia sajtó hosszabb cikkeket ír a pénteken összeülő Balkán-konferenciáról. A Petit Parisien leközli Cincár Marokvics jugoszláv külügyminiszter nyilatkozatát és kiemeli, hogy a Balkán államai minden erejüket latbavetik, hogy semlegesek maradjanak a jelenlegi európai háborúban. A lap szerint a Balkán népei a legteljesebb egyetértésben élnek együtt. (Rador.)

Athénből jelentik: A görög sajtó is nagy cik-

kekben számol be a belgrádi konferenciáról. Az Estia című lap rámutat arra, hogy a Balkán-szövetségnek immár tízéves története van. A Balkán államait ezelőtt Európa puszkaporos hordójának nevezték, ma pedig valamennyi balkáni állam példát mutat a nyugalomról, a rendről és az egyetértésről. A lap kiemeli és idézi Saraciglu török külügyminiszter nyilatkozatát, majd megállapítja, hogy ezzel a nyilatkozattal teljesen egyetért a görög nép. (Rador.)

Szófiából jelentik: Saraciglu török külügyminiszter csütörtökön délután kíséretével és több újságíró társaságában megérkezett Szófiába. A pályaudvaron Kiosseivanoff bolgár miniszterelnök fogadta és a két államférfi negyven perces beszélgetést folytatott a pályaudvar egyik külön várótermében. Ezután Saraciglu folytatta útját Belgrád felé és Kiosseivanoff elkísérte a bolgár-jugoszláv határig, utána pedig visszautazott Szófiába. Saraciglu Ankarából való elutazása előtt kijelentette, hogy

Törökország nem semleges, hanem háborun kívül álló ország.

A finn hadijelentés nagy győzelmeket jelent

Vorosilov hadügyi népbiztos beszédet intézett a szovjetkatonákhoz, hogy szabadítsák fel a finn népet

Helsinki-ből jelentik: A finn-orosz háború második hónapjában lefolyt hadműveletekről a finn sajtószolgálat összefoglaló jelentést közöl és a nagyobb eseményekről a következőkben emlékszik meg:

„A 44-ik orosz hadosztályt megsemmisítettük Suomisalmi közelében. A Sallánál elhúzódo arcvonalon kénytelen volt az ellenség 50 kilométeres arcvonalon visszavonulni. Az Aglajervinél lefolyt nagy csaták után az ellenség az egész hónapban folytatta a támadásait, de azokat a finn csapatok visszaverték. A legelkeseredettebb küzdelem a Ladoga tótól északraletre folyt. Az ellenséget itt súlyos veszteségek érték, de a finnek végig szilárdan tartották állásaikat. Ezután a légi tevékenységről számol be az összefoglaló jelentés és megemlíti, hogy az ország területe fölött az elmúlt egy hónap alatt 4—500 repülőgép fordult meg. (Radiopress.)

Moszkvából jelentik: Vorosilov tábornok, hadügyi népbiztos befejezte szemléjét a finnek ellen harcoló orosz csapatok fölött. Elutazása előtt hadparancsot adott ki az orosz katonákhoz. Köszönetet mondott bátorságukért és hősiességükért, majd így folytatta:

— Biztos vagyok abban, hogy a szovjet hadsereg mindaddig győzelmes lesz minden ellenséggel szemben, amíg Sztalin elvtárs áll a hadsereg élén. Töletek függ a finn nép sorsa. A ti feladatok, hogy megszabadítsátok a finn népet a középkori barbarizmustól. (Dunaposta.)

Oslóból jelentik: Az egyik tekintélyes norvég lap cáfolja az angol rádiókat azt a hírt, a mely szerint az egyik amerikai hajón 200 repülőgép érkezett volna Bergen kikötőjébe, finnországi rendeltetéssel. (Rador.)

fegyvergyárosai egymásközt egyenesen testvéri kapcsolatban éltek, sőt kisegítették egymást romboló anyaggal, ha itt vagy ott fogytán volt a készlet. Ilyen körülmények között azután ugyebár egyenesen pokoli gunyként hat minden rokonszenv-megnyilvánulás, hogy az amerikai mozik bemutatják a finn szimpátia-filmeket, hogy művészek képeket adnak el a finnek javára, hogy a postások zenekara finn gyermekün-

nepet rendez s az egész világ tombolva tapsol: bravó, ti hős fiúk, ti derék finnek! Közben azonban ezer és ezer tüzvész, halált, gyermeket, aggot irtó halálgépet táplál az amerikai benzin, amely betetőzi egy önfeláldozó nép pusztulását. A benzin, amelyet még a poklok lakói is el kéne adni, ha kérnék, — mert az üzlet.

(Flaneur.)

JEGYZETT MÁR HADFELSZERELÉSI BONT?

MAGYAR MÉRNÖK ÉRDEKES VÁLLALKOZÁSA

A Csendes-óceán lakatlan szigetére költözik, mely az angol kormány ajándéka

Budapestről írják: Érdekes levél érkezett a napokban egy budapesti uriaszonyhoz, akinek fivére: dr. Ervin Róbert mérnök két esztendővel ezelőtt vándorolt ki az Egyesült Államokba.

Ervin Róbert 1937 végén kapta meg a beutazási engedélyt és 1938 januárjában érkezett meg az Egyesült Államokba, ahol hosszabb-rövidebb próbálkozás után a kaliforniai Pasadenában telepedett le. A kivándorolt budapesti mérnök most arról értesíti hugát, hogy néhány héten belül Kaliforniát is elhagyja és ifju feleségével együtt, aki született amerikai —

a Csendes-óceán egy lakatlan szigetén fog letelepedni.

Ne gondolja senki, hogy Ervin Róbertet — aki egyébként már amerikaián Irvine-nek írja nevét — a civilizációból való kiábrándultsággal akarja robinzoni életét folytatni, mint néhány spleenes amerikai milliomos tette. Erről szó sincs! A kivándorolt budapesti mérnök — mint írja — azért akar megtelepedni a lakatlan szigeten, mert feleségével együtt — nem tud megélni Amerikában és „busineest lát” szigetében.

A MODERN ROBINZON

A modern „Dr. Robinzon” története ugy kezdődött, hogy néhány hónappal ezelőtt Pasadenában megismerkedett jövődéli feleségével, Grace Reynoldssal, akinek apja, egyidőben, mint a Nyugat-Indiák „sókirálya” volt nevezetes. Az angol kormány több más kitüntetés között szolgálata jutalmául

egy kis szigettel is megajándékozta a Csendes-óceánon.

A nagy vagyon nem tudni, hová lett, de az tény, hogy a később Amerikába vándorolt Reynolds csupán a különös ingatlan-vagyont hagyta leányára.

A kivándorolt magyar mérnök feleségül vette Grace Reynoldot, de a rendkívül hullámzó amerikai üzleti életben rövidesen

tönkrementek.

Az asszonynak ekkor jutott eszébe az apjától örökölt kis sziget, amelyet először értékesíteni akartak. Hiába hirdették azonban az „eladó szigetet”, vevő nem akadt. Így végül is arra az elhatározásra jutottak, hogy maguk költöznek ki a csendes-óceáni szigetre és megpróbálják hasznosítani.

Az amerikai „United Press” hírszolgálati iroda egyik munkatársa interjú is csinált Ervin dr.-ral, aki elmondotta, hogy

huszonöt tagú társasággal költözik a szigetre.

A csoport tagjai főleg halászok és azoknak feleségei, de mindenféle mesterember is akad közöttük. Január végén utaznak Miami-ba és onnan bérelt hajóval közelítik meg a Miami-tól 750 mérföldnyire fekvő East Caicos-szigetet. A szigetet természeti kincsekben rendkívül gazdag, csak egyetlen kellemetlen dolog van:

vadszakalok tömegei áborolnak az elhagyott szigeten.

Ezeknek kiirtása pedig néhány hetet vesz majd igénybe.

Ha rendet teremtettek East Caicoson és felépítették a lakóházakat a magukkal vitt építőanyagokból.

Az első fajgyalázási bünper Csehországban

Brünnből jelentik: A Brünni kerületi bíróság német tanácsa tegnap tárgyalta az első fajgyalázási bünper, a protektorátusban. A vádlottak padján egy német származású 64 éves nyugdíjas államvasúti főtisztviselő ült, aki húsz éven át viszonyt folytatott egy zsidó nővel és ezt a viszonyt a protektorátus létesülése után is fenntartotta, noha tudott arról, hogy az 1939 március 16-iki rendelet a protektorátus német nemzetiségű polgáira is vonatkozik. A vádirat szerint a vádlott 1920-ban Szlovákiában megismerkedett egy magyar állampolgárságú zsidó nővel, akivel együtt később Brünnbe költözött. A bíróság bünösnek mondotta ki a vádlottat folytatólagosan elkövetett fajgyalázásban és ezért 15 hónapi börtönrre és polgári jogainak három évi felmentésére ítélte.

tőanyagból, akkor majd — mint Ervin dr. nyilatkozatában mondotta — hozzáfognak a „pénzcsináláshoz”.

CETHALÁSZAT ÉS TURISZTIKA

A sziget környékén nyüzsögnek a cethalak a tengerben. A szigeten sok ezenkívül az ásványi kincs, kitűnő ivóvíze van és kellemes az éghajlata.

Kéthónaponként fogja felkeresni hajó a kis csendes-óceáni sziget lakóit, postát, orvossgot, élelmiszereket hoz és a kitermelt természeti kincseket szállítja a vásárlókhöz.

East Caicoshoz egyébként 35 mérföldnyire

Japán békés állapotot akar a Távolkeleten

Jóviszony az Egyesült Államokkal és elsimitani a japán-brit incidens

Tokióból jelentik: Arita külügyminiszter tegnap a képviselőházban az angol-japán incidenssel kapcsolatban a következőket mondotta:

— Sajnálatos az a tény, hogy egy brit hadihajó átkutatta az Asama Maru nevű hajót és annak huszonegy utasát őrizetbe vette. Az az eset, hogy hasonló, példanélküli incidens vizeinken megtörténhetett, ugy a kormány, mint az egész nemzet szempontjából rendkívül sérelmes. Jelenleg tárgyalások folynak a brit hatóságokkal és mindent elkövetünk, hogy a kérdés kielégítő megoldást nyerjen.

A külügyminiszter a továbbiakban hangoztatta, hogy Japánnak legfontosabb feladata jelenleg az, hogy a Távolkeleten a helyzetet tisztázza. Mindent megtesznek annak érdekében, hogy a Wang-Csing kormány megalakulhasson. Japán politikája a szovjet köztársasággal szemben változatlan marad. Szoros együttműködésben kívánunk tovább munkálkodni azokkal a hatalmakkal, amelyek a kommunistaellenes egyezményt aláírták. A kínai kérdésben az a szándék tölti el a japán kormányt, hogy a kérdést az Egyesült Államok és a többi hatalmak közbenjöttével intézzük el. Végül kijelentette, hogy Japán minden erejét latbaveti, csak hogy az Egyesült Államokkal fennállott nézeteltérést tisztázza, mert

Japán nem kíván háborus politikát folytatni.

(Rador.)

Hata japán hadügyminiszter az országgyűlés előtt áttekintést adott a Kína ellenes hadműveletek eddigi lefolyásáról. Kijelentette, hogy a narmadféltévi hadjárat alatt akkora területet szálltak meg a japán csapatok, mint Japán háromszorosa.

A nyugdíjasok a hadseregért

A nyugdíjasokí temesvári egyesülete közli, hogy a nyugdíjasok milyen összegben jegyeznek hadseregfelszerelési bönokat. Azok, akiknek havi nyugdíja 2501 és 4000 lei között van, 1000 leit, 4001 és 6000 lei között 2000 leit, 6001 és 8000 lei között 3000 leit, 8001 és 10.000 lei között 5000 leit jegyeznek. A havi 10.00 leien felüli nyugdíjknál a bönjegyzés a ténylegesen kézhez vett nyugdíjösszeg fele olyképpen, hogy azt mindig a következő ezer leire fölkerékítik. A jegyzett összegeket tíz hónapon keresztül egyenlő részletekben fizetik be. Az első befizetés a februári nyugdíjak felvételekor történik. A nyugdíjasok ott jegyzik a hadseregfelszerelési bönokat, ahol nyugdíjukat felveszik. Azok a nyugdíjasok, akik a nyugdíjgyűlés útján veszik fel nyugdíjukat, ott eszközlik a jegyzést. A vezetőség felszólítja az érdekelt nyugdíjasokat, hogy február 7. és 15. között jelenjenek meg az egyesület helyiségében.

A világ egy márkáját sem lehet összehasonlítani a

VERMOUTH BRANCA

készítménnyel

van a csónakon is megközelíthető Turks Island, ahol orvos is él. Ezzel a szigettel állandó kapcsolatot tartanak majd fenn Ervinék, akik különben kétvétenként visszautaznak az Egyesült Államokba, hogy állampolgárságukat megtarthassák.

Ervin dr. végül elmondotta, hogy végcélja az, ha jobban beépítette majd szigetét, gazdag turistákat hívjon oda néhány hetes nyaralásra.

Nemcsak a kaliforniai Pasadenában keltett feltűnést „Mr. Irvine”-ék terve, hanem a kivándorolt mérnököt a világ minden részéből ostromolják már levelekkel azok, akik kényszerből vagy önszántukból részt akarnak venni abban a munkában, amely civilizációt teremt a Csendes-óceán elhagyatott kis szigetén.

A kínaiak körülbelül 3 millió embert veszítettek.

Bár a japán csapatok állandó fölényben vannak, Japánra Csang-Kai-Sek kormányának szívós ellenállási akarata és a jelenlegi kényes nemzetközi helyzet miatt a jövőben is nagy feladatok várnak. A háború sikeres befejezése érdekében feltétlenül szükséges az általános mozgósítás keresztülvitele és a japán nép kifelé való egysége.

Tani helyettes külügyminiszter átnyújtotta Craigie tokiói angol nagykövetnek a japán kormány válaszát a január 27-iki angol jegyzékre. A válaszjegyzék tartalmát csak akkor hozzák nyilvánosságra, ha az angol kormány a válaszjegyzék tanulmányozása után megvizsgálta a helyzetet. Arita külügyminiszter az Asama Maru japán gőzhajó esetével kapcsolatban kijelentette, hogy az angol-japán barátságra való tekintettel

a német tengerészek azonnali szabadlábrahelyezését kérte az angol nagykövettől.

holnap, csütörtökön mutatja be

SHIRLEY TEMPLE

utolsó filmjét, melyet a művészettől való visszavonulása előtt készítettek

Shirley megmenti Amerikát

a címe ennek a hangulatos, szép filmnek, melyben a kis filmsztáron kívül közreműködnek: CLAUDE GILINGWATER, JOAN DAVIS, továbbá BILL ROBINSON, a kiváló táncos és CHARLES FARRELL, a nagyserű komikus. — Előadások: 3, 5, 7, 9.15. órákor. Gyermekek-előadás délután 3 órákor 17 leies helyárrakkal.

Paramount-híradó: Csáky gróf találkozás a Ciano gróffal Velencében

Egyetlen napon négy nagy angol hajó süllyedt el

Hitler hatalmas beszédének hatása Párisban és Londonban. — A bolsevizmus a keresztény civilizáció első számú ellensége. — A franciák márciusban várják a német haderő támadását. — Képviselőket küldenek a birodalmi gyűlésbe a lengyelországi németek

Berlinből jelentik: A német lapok továbbra is élénken foglalkoznak Daladier, Chamberlain és Hitler beszédével. A Deutsche Diplomatisch Politische Korrespondenz Chamberlain beszámolójával kapcsolatban a következőket állapítja meg:

„A nyugati hatalmak államférfiai megszok-

ták, hogy egyetlen alkalmat se mulasszanak el annak hangoztatására, hogy az angolok és franciák által viselt háború nem ütközik a semleges államok érdekeibe. A francia-angol politika pilanatra sem szűnik meg kompromittálni a nem hadban állók szabadságát és azon van, hogy ezeket az országokat a háborúba belesodorja.”

Moszkvában jó hatást keltett Hitler beszéde

Moszkvából jelentik: Hitler birodalmi vezér beszéde nagy hatást keltett moszkvai politikai körökben. Az orosz sajtó még nem adott hírt a beszédéről, mert aznap ünnep volt és másnap csak a Pravda jelent meg, amely az anyagot szintén későn kapta. Politikai körökben azonban nagy tetszést keltett a beszédnek az a része, amelyben Hitler gúnyos megjegyzésekkel emlékezett meg az angol háborús célokról. Nagy figyelemmel kísérték a kancellárnak a német-orosz viszonyról tett kijelentéseit is, amelyekből újból megerősíteni látják azt, hogy Németország és Szovjet-Oroszország együttműködése állandó jellegű lesz. (Radiopress.)

A FRANCIA ÉS ANGOL SAJTÓ BIRÁLATA A KANCELLÁR BESZÉDÉRŐL

Londonból jelentik: Az angol lapok Chamberlain és Hitler beszédeivel foglalkoznak. A Times szerint a szövetségesek hadereje olyan erős, hogy Anglia és Franciaország bizalommal tekinthet a jövő elé. A Daily Mail szerint Hitler kancellár Chamberlain ellen intézett támadására az angol miniszterelnök nem válaszol. A lap kiemeli, hogy az utóbbi héten a német tengeralattjárók 17 semleges hajót süllyesztettek el. Fran-

Olaszország magatartása nem változik

Az Avenir az egyetlen olasz lap, amely megjegyzéseket fűz Hitler keddi beszédéhez. A lap azt írja, hogy amit Hitler Olaszországról mondott, az egyszerű ténynek a megállapítása. A nem hadviselő magatartás beleilleszkedik abba a politikába, amely a milánói és salzburgi megbeszéléseknek megfelelően. Hogy Németország stratégiaileg fedezte magát ez helyes, de ez semmit sem változtat azon a felfogáson, hogy

a bolsevizmus Oroszországot a keresztény civilizáció első számú ellenségének tartja Olaszország.

Ez az a nép, amely Spanyolországban kereszties hadjáratot vívott a bolsevisták ellen — írja a lap — és ezt mi soha nem feledhetjük el. Olaszország tehát ebben a tekintetben nem változik meg, hanem megmarad az antibolsevista Földközi-tenger polusának.

ELSÜLLYESZTETT ANGOL HAJÓK.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda úgy értesül, hogy a Vaclita nevű 2026 tonnás angol tartályhajót az angol partok közelében elsüllyesztették. (Rador.)

A Német Távirati Iroda jelenti, hogy német repülőgépek elsüllyesztettek egy angol órhajót. A hajó legénységének nyolc tagja vízbefulladt.

Amszterdamból jelentik: A Scheewaart című holland tengerészeti lap közli, hogy az Északi-tengeren német bombavető repülőgép megtámadta és elsüllyesztette a Stamburn nevű angol hajót. A hajó 2881 tonna ürtartalmu volt.

Amszterdamból jelentik: A lapok közlése szerint az 5026 tonnás Butler angol tartálygőzös az angol partok közelében elsüllyedt. (Radiopress.)

Athénből jelentik: Az Eubeea szigeten lévő limmi kikötőben ásványokat rakodó Abbey nevű brit hajón tegnap robbanás történt. Az Abbey az egyik bolgár kikötőből érkezett és egy-két napon belül kellett volna Angliába indulnia. Az a tény, hogy a robbanás az áruraktárban következett be, valószínűvé teszi, hogy óraszerkezet-

tel ellátott pokolgépet helyeztek el a hajó belsőjében. A kár rendkívül nagy. Különös véletlen folytán a robbanásnak emberáldozata nincsen.

Február elsejétől Angliában a hajózási ipar teljesen a kormány ellenőrzése alá kerül.

A tengernagyi hivatal átveszi a kereskedelmi hajóépítés ügyét.

A gépkocsik sebességét Londonban az elsőtítés idején óránkénti 20 mérföldre korlátozták. A földalatti vonatjáratokon beszüntették az első osztályú kocsikat.

MI TÖRTÉNIK MÁRCIUSBAN?

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Párisból jelentik: Duval tábornok, a Journal des Débats hasábjain a következőket írja:

Este 2-3 szem
Artin

Mi történik márciusban? Március Hitler kedvenc hónapja, azért november óta nem szűnik meg erre a hónapra gondolni és nem hisszük, hogy a németek márciusnál tovább várnának. A várakozás az összes magatartások között a legkevésbé felel meg Hitler lelki alkatának.

Az utóbbi hónapok csendje lázas tevékenységet takar.

A telet a legnélkülözhetetlenebb munkálatok befejezésére használta fel Hitler, de most már nem lenne nyeresége a várakozásból. Anglia és Franciaország gyorsasága lassanként nagyobb lesz, mint Hitleré, amely elérte a maximumot. Most már minden nap veszít ebből az előnyéből, ezért

nem várhat tovább. (Dunaposta.)

MIÉRT ÁLLT A DÉLAFRIKAI ÁLLAMSZÖVETSÉG ANGLIA MELLÉ.

Fokvárosból jelentik: A délafrikai államszövetség szenátusában Smuts miniszterelnök megindokolta, hogy miért választotta a kormány a háborúba való beavatkozás politikáját. Hangsúlyozta, hogy a kormány politikájának alapja mindig az volt, hogy a kötelesség érzete Anglia mellé állítja.

A délnyugatafrikai nemzeti szocialisták tevékenysége világosan mutatja, hogy Németország birtokába akarja keríteni Délnyugat Afrikát. Az államszövetség önmagában nem lett volna képes arra, hogy ezt a törekvést megakadályozza, ha Angliától nem kap segítséget. Eppen ezért saját jól felfogott érdekében csatlakoznia kellett Nagybritannia mellé. (Dunaposta.)

KISEBB CSATÁROZÁSOK A NYUGATI FRONTON

Berlinből jelentik: A német hivatalos jelentés közli, hogy a nyugati arcvonalon csekély tűzréteg volt. Német felderítő osztagok Saarlauterntől nyugatra elpusztítottak egy ellenséges fedezéket és utána veszteség nélkül tértek vissza. A német légi haderő folytatta felderítő tevékenységét Anglia ellen. (Radiopress.)

Berlinből jelentik: A német kormány hivatalos közleményt tett közzé, amely a visszacsatolt Lengyelországban lévő németek képviselőit biztositja a nagy német birodalomban. A kormányrendelet szerint a német birodalmi képviselők száma annyival növekszik, ahányszor 60.000 német tartózkodik a bekebelezett területeken. A képviselőket azonban nem választják, hanem a birodalom vezére jelöli ki azokat a 25 évnél idősebb németek közül. (Radiopress.)

SARACIOGLU MEGHÍVTÁK A MAGINOT-VONAL MEGTEKINTÉSÉRE.

Ankarából jelentik: Hivatalos körökben úgy tudják, hogy a francia kormány meghívta Saracoglu török külügyminisztert a Maginot-vonal meglátogatására. A török külügyminiszter a Balkán-konferencia befejezése után, február 5-én este utazik Párisba. (Rador.)

Kereken ötszáz tisztviselő intézi a helytartóság öt megyéjének közigazgatását

Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár elkészítette a helytartóság tisztviselőinek beosztását és működését meghatározó szervezeti szabályzatát. A helytartóság élén a királyi helytartó áll, akinek helyettese a vezértitkár. A helytartó irodáját egy kabinetigazgató és egy kabinetfőnök, a vezértitkár irodáját egy kabinetfőnök vezeti. A helytartóság központjában a következő szolgálati ágak működnek: közigazgatási felügyelőség, személyzeti ügyosztály, általános közigazgatás, helyi közigazgatás, pénzügy, műszaki ügyosztály, gazdaság, kultúra és népjólét, ügyészség, légvédelem. Minden ügyosztály vezetője igazgatói rangban van és megfelelő számú tisztviselővel dolgozik. A helytartóság központi tisztviselőinek száma száztizenkilenc.

A helytartóság külső szolgálatát képezik Temes tartomány megyei és járási főszolgabírói. A megyék élén egy-egy prefektus áll. A

prefekturáknak közigazgatási, pénzügyi, légvédelmi és műszaki osztályai vannak egy-egy osztályvezetővel Temestorontól, Arad és Hunyad megyék központjában egyenként harminc, Szörény és Krassó megyék központjában pedig egyenként huszonnyolc tisztviselő dolgozik. A helytartóság területén ötven járás van. A járasok élén főszolgabíró áll a járási titkárral és két-három tisztviselővel.

A szervezeti szabályzat meghatározza az egyes szolgálati ágak munkakörét és az ott beosztott tisztviselők rangját. Akinek jelenleg már magasabb rangja van, a szerzett jogait megtartja.

Ez a szervezeti szabályzat a jelenlegi ideiglenes szabályzat helyébe lép. A szabályzatot Márta Alexandru dr. királyi helytartó hozzájárulása után jóváhagyás végett a belügyminisztérium elé terjesztik.

A Bánságban élt az utolsó magyar, aki még az ősi rovásírást ismerte és használta is

A temesmegyei Omor községben eltemettek egy nyolcvannéves embert, akinek Tar Mihály volt a neve és világi életében a földművelést űzte. Szántott, vetett, aratott. Egyik szerény megbízottja volt Istennek, aki a mindennapi kenyerünkért való áhítatos fohászuk teljesítését a parasztokra ruházta.

Tar Mihály egyike volt a gazdálkodók megszámlálhatatlan millióinak, akik nevük ellenére is névtelenül élnek. Egyike volt azoknak, de kivételes egyike. Mert Tar Mihály neve nem volt ismeretlen. Benne van a Lexikonban is, könyvekben foglalkoztak vele, tudományos értekezéseket írtak róla, újságok nagy cikkeiben emlegették és a Magyar Tudományos Akadémia külön bizottságot küldött hozzája.

Tar Mihály omori parasztagazda egyike volt ama keveseknek, aki ismerője és tudója volt a magyarok ősi írásának, a rovásnak. Tudjuk, hogy a régi magyaroknak saját és pedig egyenes vonalakból összetett betűik voltak, amelyeket bicskával faragtak botokra, ostorvelekre, deszkákra.

A keleti népek szokása szerint az írást jobbról kezdték és bal felé haladtak vele.

Amikor aztán a kereszténységet fölvetették, meghonosodott a magyarok között a latin írásmód és minden, ami a pogányságra emlékeztetett, háttérbe szorult. A rovásírást mindegyre kevesebben és kevesebben ismerték. Századok múltán már csak pásztornépek használták, de azok is mindegyre ritkábban.

Az ezerkilencszáz évek elején már csak az emlékezete volt meg a rovásírásnak és az ábécéje, amelyet régi tudományos könyvek őriztek. És akkor egyszerre kiderült, hogy

Omor községben él Tar Mihály földműves, aki nemcsak ismeri a magyarok ősi írásvetését, hanem használja is azt.

Erdekes körülmények között történt ennek kiderülése. Volt Resicán egy Szabó Sándor nevű református tanító, aki 1901 nyarán meglátogatta omori kartársát és iskolaharátját, Madarász Andort. Beszélgettek arról-arról, falusi emberekről és Madarász említette, hogy a községben él Tar Mihály gazda, aki tudja a régi rovásírást. Együtt felkeresték Tar Mihályt, aki mutatott nekik botokra faragott írásokat és megmagyarázta az ősi betűket. Szabó Sándor ugyanazon év őszén búcsút mondott Resicának és a tanítóságnak és Budapestre ment, ahol beiratkozott a polgári iskolai tanárképző főiskolára. Ott Király Pál volt a magyar nyelvtudomány tanára. Király Pál behatóan foglalkozott nyelvtörténeti emlékekkel és így természetesen a régi rovásírással is. Egyik előadásán éppen erről beszélt, amikor Szabó Sándor fölállott és közölte, hogy Omoron ismer egy Tar Mihály nevű parasztot, aki gyakorolja még a rovásírást.

Király Pál azonnal írt Omorra. Felszólította Tar Mihályt, nyilatkozzék: valóban ismeri-e az ősi rovásírást és ha igen, írja le neki az ábécét. Tar Mihály eleget tett a felszólításnak. Erre

Színház

Fekete Mihály 35 éves színészi jubileuma Temesvárott

Február 18-án, vasárnap délután és este két jubileumi előadás lesz a temesvári városi színházban. Fekete Mihály, a kitűnő magyar színművész, 35 éves színészi működésének ritka jubileumát ünnepli Temesvár közönsége. A délután hat órai előadáson Fekete Mihály legszebb szerepeinek egyikét, a Lyon Lea-ban Lyon rabbi szerepét játssza el. A címszerepét Felszeghy Mária szereplése díszíti. Az orosz herceget Mészáros Béla alakítja, Felhő Ervin játssza a boldog szerepét.

Vasárnap este 9 órakor László Miklósnak Illatszertár című darabjában Hammerschmidt pompás alakját Fekete Mihály mintazza meg. Felszeghy Mária alakítja a darab női főszerepét. Mészáros Béla, Felhő Ervin művészete tökéletes illuzióját adja a szerelmes fiatalembernek és az öreg segédnek. Február harmadikától kezdve a színházi pénztár már árusítja a jubileumi előadások jegyeit. Siessen mindenki jegyét kiváltani.

sűrű levelezés indult meg a tudós és a paraszt között, de már az ősi írásmódon.

Mondanivalókat ugyan nem faragták fába, hanem tintával és tollal rajzolták a papírra jobbról balra. A levelekben Király Pál kérdezett, Tar Mihály pedig elmondta, mikor, hogyan és kitől tanulta meg a rovásírást.

Király Pál utján tudomást szerzett Tar Mihályról a sajtó is és a Budapesti Hírlap 1902 szeptember 26-án nagy cikket közölt a rovásírásról és az omori gazdáról, aki annak még tudója. A Budapesti Hírlap másnap és harmadnap is cikkezett erről a zölogról és ez indította Szily Kálmán miniszteri tanácsost, a Magyar Tudományos Akadémia főtákkárát arra, hogy

levelet írjon Szentkláray Jenő dr. temesvári apátkanonoknak, a jeles tudósak és az Akadémia tagjának, indítson vizsgálatot az igazság kiderítésére.

Szentkláray Jenő dr. a levelet 1902 szeptember 29-én kapta és másnap már Omoron volt. Vele utazott oda Berkeszi István dr. főreáliskolai igazgató, a Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat főtákkára, Perényi Adolf a temesvári főreáliskolánál a magyar nyelv és irodalom tanára és Kabdebó Gergely akkor temesmegyei alispán. Omoron csatlakozott hozzájuk felkérésükre Gabánvi János dattai járási főszolgabíró, Unger Pál községi jegyző és Karácsonyi István községi bíró. Ezek kijelentették, hogy Tar Mihályt és fiát, Tar Istvánt hecsületes, szavahihető embernek ismerik, akiknek földjük és házuk van.

Azután elhívták Tar Mihályt és fiát, akiket külön-külön kihallgattak. Tar Mihály elmondta, hogy 1851-ben született Békés-Gyulán, református vallású és húsz éve Omoron lakik.

A rovásírást gyermekkorában tanulta meg édesapjától és egy Kovács Ferenc nevű szegény földmunkástól.

Felsorolt aztán név szerint olyan gyulai lakosokat, akikről tudja, hogy sihederkorában a rovásírást szintén ismerték. Elmondta Király Pállal való levele-

zésének történetét és azt, hogy a rovásírásra megtanította a fiát, Tar Istvánt is. Azután a bizottság felszólítására leírta az ősmagyar betűket, amint azokat apjától tanulta. Utána a bizottság által eléje-mondott különböző szöveget írt le a régi írásjegyekkel. Megállapították, hogy az írás nála gyorsan és fennakadás nélkül megy. Tar Mihály után kihallgatták a fiát, Tar Istvánt, aki elmondta, hogy

apja őt is megtanította az ősi rovásra és a bizottság felkérésére szintén készséggel és folyékonyan írta le a tollbamondott mondatokat.

A bizottság a két Tar kihallgatásáról részletes jegyzőkönyvet vett föl és az ősi írással írt szövegeket és az ábécét a jegyzőkönyvhöz mellékelte.

Az egész anyagot megkapta a Magyar Tudományos Akadémia, amely beható vizsgálat után megállapította, hogy Tar Mihály és fia, Tar István kétségtelenül ismerői a régi magyar ősi rovásírásnak, amely nemzedékeken keresztül apáról fiúra rájuk öröklődött.

Tar István, aki megházasodott és több gyermeknek apja lett, a világháború kitörésekor bevonult katonának és egyike lett a véres harcok halálos áldozatainak.

Tar Mihályt, aki több mint húsz esztendővel túlélte a világháborút, vagy tíz-tizenkét évvel azelőtt felkerestem és hosszasan elbeszélgettem vele. Megmutatta nekem az ősi írást, ideadta az ábécét, hogy tizenhárom-tizenöt éves korában miképpen sajátította el azt és hogyan gyakorolta azóta, hogy el ne feledje. Akkoriban cikket is írtam róla a Déli Hírlapban.

Unokái már nem írnak rovással, de a rovásírás ábécéjét ott látjuk állandóan nagyapjuk szobájában üveg mögött rámában. Nem is próbálták még az ősi magyar írást.

Immár öreg Tar Mihály is ott van a tulvilágon azok között, akik szintén ismerték a rovást és akikről az rája maradt. Most már csak a nyelvtudománnyal foglalkozók ismerik az ősi írást. A paraszti rendben levők közül Tar Mihály volt az utolsó, aki mestere volt annak.

Ha fűró-faragó iparos volnék, kópjafát állítanék az omori temetőben Tar Mihály egyszerű sírjára. A kópjafa négy oldalára ősi rovásbetűkkel belevésném néhai jó Tar Mihály emlékeztétét. Így azonban — miután a modern betűk írása a foglalkozásom — csak ezzel a cikkel tehetek eleget a kegyeletnek.

Kubán Endre

RÉGI ISMERŐSÖK

A havas uccán dolgoztak az alkalmi munkások. Az egyik embernek keménykalapja volt, szemüvege és oldalszakála, mint Ferenc Józsefnek. Ránéztem és rajtamaradt a tekintetem. Ez az ember felülről szállt le ehhez a munkához, a született szegényeknek nincs kedvük hozzá, hogy oldalszakált természetesen az arcukon.

Sajnáltam. Bár az ég tudja, miért kell jobban sajnálni valakit, akinek valaha volt valamije, mint azokat, akiknek soha életükben nem volt egyebük a keserű szegénységénél. Éppen ezen gondolkoztam, amikor észrevettem, hogy egy rendesen öltözött, télikabátos, kesztyűs idősebb úr megáll a járda szélén és megdöbönt arccal néz a keménykalapos emberre. Előbb csak nézte, aztán odakiáltott neki:

— Szervusz Gyula!

A szemüveges hómunkás fölkapta a fejét, a hang irányába nézett, de nem köszönt vissza, komoran törte tovább ásójával a fagyott, piszkos városi havat.

A télikabátos úr összecsapta a kezét szánakozva, szinte ijedten mondta, mintha azt akarná kérdezni: „hogyan jutottál ide?”

— Az Isten szerelmére! Mit csinálsz, Gyula?!

A letört ember most már felelt. Gúny, gőg és idegesség volt a hangjában:

— Hagyj engem békében. És menj innen a fenébe!

Látszott az úron, hogy nincs megsértve. Szánakozóan megcsóválta a fejét, de aztán mégis továbbment, mint ahogyan a makacs embert szoktuk otthagyni.

Egyszerű ügy volt. Két régi ismerős találkoztak itten, akik közül az egyik fentmaradt, a másik lecsúszott. De soha életemben még nem láttam, hogy az másodpercben anyira benne legyen két

ember karaktere. A lecsúszott ingerült szegényérzésű és a szerencsés lelki összetétele. Hiszen volt neki szíve. Megállt. De nagyon kicsiny szíve volt. Látszott rajta, hogy örül, mert rögtön tovább mehet, miután a letört barát nem adott audienciát.

Hunyady Sándor.

SCALA-mozi

Ma és mindennap a legújabb idők leg-szenzációsabb filmje

Angol-francia

Szövetség

VII. Edward, Viktória királynő, Alexandra cárnő és koruk összes híres politikusi megjelennek a filmben, mely André Maurois regénye után készült.

Film, melyet mindenkinek meg kell nézni!

Kórházban

Négy fal közt fekszem. Szűk, fehér, kopár.
Ez most az egész szegény életem.
A rémült Csend, s a fojtó Félelem
És minden, ami szörnyű énnem,
Markába zár.

Megmarkol, fog, ráz, — oh milyen kemény!
Amíg szívemből kicsordul a vér.
Meleg hulláma magasan felér,
Remegve küzd egy kevés életér,
Amely az enyém.

Ugy érzem most, hogy ez a koporsóm.
Csak titkolják, hogy szívem meg ne lássa,
Hogy nem lesz soha már feltámadása...
De akkor mit jelent a sveszter kacagása
A folyosón?

KOZMA ARTHUR

Sulfamyl

Puder, krém és szappan

üdit és szépít

A pénzügyi tisztviselők lemondtak a kincstári jegyek jegyzése utáni jutalékról a hadfelszerelési alap javára

A hadfelszerelési bónok jegyzése továbbra is a legnagyobb lelkesedéssel folyik és Tautu Vasile kerületi pénzügyi vezérfelügyelő ezzel kapcsolatban újabb felvilágosításokkal szolgált. A pénzügyi vezérfelügyelő éppen értekezletet tartott a pénzügyigazgatókkal és a bucurestii, valamint a bánsági malmok szindikátusainak elnökeivel. Ez alkalommal megjelentek a megye összes malomtulajdonosai, akik

három és fél millió leit jegyezték,

pedig eddig, a malomtulajdonosok számát tekintve, alig a fele ajánlotta fel hozzájárulását a hadsereg felszereléséhez, úgy, hogy ez az összeg még növekedni fog. Résztvett ezen az ülésen Iorga I., a propaganda minisztérium igazgatója is, aki örömmel vette tudomásul a lakosság nagy lelkesedését és azt a körülményt, hogy mindenki anyagi viszonyaihoz mérten kiveszi részét ebből a nemzet érdekeit érintő fontos munkából.

Az eddigi nagyszámú jegyzésből kiemelkedik

a Magyar Általános Hitelbank hozzájárulása, amely tizenkét millió leit jegyeztet a hadsereg felszerelése érdekében.

A legnagyobb lelkesedés tapasztalható a köztisztviselők és magántisztviselők részéről is, akik kivétel nélkül egy havi fizetésüket ajánlották fel. Magatartásuk annál is inkább dicséretreméltó, mert a tisztviselők javarésze tudatlagos szerényebb viszonyok között él és így valóban áldozatot jelent számukra a jegyzésben való részvétel. A tisztviselők legnagyobb részének nincs vagyona, vagy pénze és csak addig biztosíthatják családjuk megélhetését, amíg dolgozni tudnak. Tehát

egyik népréteg számára sem jelent olyan nagy áldozatot a bónok jegyzése, mint a tisztviselők számára.

Megállapítható, hogy az ügyvédi kar is megértette az idők szavát, mert Brudariu Adrian dékán kezdeményezésére a temesvári ügyvédi kamara tagjai tekintélyes összegeket jegyeznek. Ugyanez a lelkesedés észlelhető az orvosok részéről is.

Azt is tapasztalhattuk, hogy a pénzügyigazgatóságok tisztviselői, függetlenül a jegyzett összegektől, még fáradhatatlan munkájukkal is hozzájárulnak ahhoz a nagy műhöz, amelynek végső célja az ország védelmének megerősítése és további zavartalan fejlődésének biztosítása. A Nemzeti Bank mellett működő jegyzési főpénztáron kívül ilyen főpénztár működik a pénzügyigazgatóságnál, a nyugdíjhivatal helyiségében is.

A pénzügyi tisztviselők ezenkívül Tautu V. pénzügyi vezérfelügyelő kezdeményezésére elhatározták, hogy amennyiben a pénzügyminiszter a ténylegesen befizetett összeg után jutalékokat engedélyezne számukra, úgy, ahogyan azt a

bankoknál működő pénztárak számára engedélyezték, akkor

ezt az összeget is a hadfelszerelés céljaira ajánlják fel.

Az a kívánságuk, hogy minden összeg, amelyet erre a célra adnak, teljes egészében jusson el rendeltetési helyére.

Az eddigi jegyzésekből megállapítható, hogy minden állampolgárnak az a meggyőződése, hogy a hadfelszerelési bónok jegyzése nemcsak

elsőrendű tőkebefektetés,

hanem hazafias tett is, amelyet mindenkinek teljesítenie kell. Nem mint az állam iránti kötelességet, hanem mint az ország és a haza magasabbrendű érdekeit szem előtt tartó egyének szolidaritása kifejezéséül. A kollektivitás elvének nem volt soha olyan fontos értelme, mint éppen ezekben a napokban. Csak az együttesen és lendületesen történő erőfeszítés biztosíthatja a nemzet jövőjét.

Ez a meggyőződés már kialakult és éppen ezért az ország és a nemzet jövője biztosított. Temes-Torontálmegeye lakossága teljes mértékben teljesíti kötelességüket és biztosítja Öfelsége Carol király kormányát, hogy az ország határain gránitsziklát alkotnak és az országot minden erejükkel megvédelmek.

FINN JÁRÓRÖK HŐSTETTE

Az eszt tiszték nem hajlandók Finnország ellen harcolni

Érdekes részletek kerültek most nyilvánosságra azzal a hőstettel kapcsolatban, amelyet a finn sí-járórok vittek véghez akkor, amikor parancsot kaptak a Leningrád és Murmansk közötti vasúti vonalat felrobbantani. Ennek a feladatnak az volt a célja, hogy az orosz haderők részére az anyag és élelmezés utánpótlását a Petsamo-vidékre lehetetlenné tegye. Az ezen feladatra kiszemelték tíz járórt alkottak, mind-egyikben öt ember szerepelt és vezetőjük Pekka Niemi, a sí-világ bajnok volt. A járórok különleges élelmiszerkészleteket kaptak és titkos parancsal látták el őket, amelyet csak a határon volt szabad kibontani. Kuusamotól keletre átlépték a határt s tíz különböző irányból igyekeztek a Murmansk-vasut vonalat megközelíteni.

Az egyes járórok igen erős dinamitrobbantó felszerelésekkel rendelkeztek, azonkívül el voltak látva kis sátrakkal és alvózsákokkal, melyekben az éjszakákat töltötték. Utjuk során több ízben is láttak messziről orosz előőrsöket, de a kapott utasítás értelmében ezekkel tilos volt harcba bocsátkozni. Biztonság kedvéért ezeket a finn katonákat a rövid, de rendkívül hatása Saloranta-fegyverekkel látták el, amelyekkel az oroszoknak már volt alkalmuk a Salla és Suomussalmi körüli harcokban megismerkedni. Körülbelül kétszáz kilométernyi fázasztó menetelés után elérték a Murmansk-vasutat. Ezen a szakaszon a vonal egyvágányú. A finn katonák minden mérföld után — ötven mérföldnyi hosszúságú vonalon — dinamittöltényeket helyeztek el a vasúti vágányon és miután ezt a munkájukat meg egyszer alaposan megvizsgálták, a katonák a dinamitot felrobbantották. A hatás pusztító volt. Az egész vasúti töltés a vágánnyal együtt a levegőbe repült és a robbanás messzire elhangzott.

A vasúti vonalat ilyformán jelentékeny időre a forgalomra képtelenné tették, ami természetesen megnövelte és késleltette az oroszok részére az anyag és élelmezés utánpótlását, valamint megerősítés küldését. Murmansk és környékének százezer főnyi lakossága éhínséget szenved, az orosz katonák morális ereje pedig kétségbeeséssel egyenlő. Ez adja meg egyben a magyarázatát annak, hogy az oroszok előnyomulása a Petsamo-vidéken hirtelen megállt, mert hiányzott a szükséges utánpótlás.

A finn-orosz háború kitörése óta az eszt katonatisztek soraiban bizonyos nyugtalanság észlelhető, amely csúcspontját akkor érte el, amikor az eszt hadsereg főparancsnokához, Laidoner tábornokhoz, az írásos jelentések egész sora érkezett. Ezekben a jelentésekben számszerűen azt közlik, hogy abban az esetben, ha Esztország az orosz-eszt segélynyújtási paktum értelmében kénytelen lenne Oroszország oldalán Finnország ellen harcba lépni, úgy meg fognak szökni és vállalva kivánnak a finn testvérnépkel együtt harcolni a bolsevizmus ellen, éppen úgy, mint husz évvel ezelőtt.

Az eszt nép rokonszenve különben a finn szabadságharc iránt napról-napra növekedik és ez a rokonszenv bizonyosságát kapta az önkéntesek nagy tömegében, akik a fenyegető veszedelem ellenére csolnakokon és motorokon a tengeröbölön át Finnországba indultak és ott az önkéntesek hadtestébe besorozták őket. Az eszt kormány rendeletet adott ki, amely szerint egyetlen eszt sem hagyhatja el az országot és így akarják megakadályozni, hogy mint önkéntesek a finn hadsereg szolgálatába álljanak.

(Stockholm, január hónap vége.)

Somogyi Ferenc

Magyar Bál

február

3-án

a Kulturpalotában

HIREK

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1.200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1.400 lei.

TELEFON

28—10 és este 9 óra után 28—15.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Magyar bál

hívogató harangja csendül. Nem kötornyok teteje alatt zúg ez a harang, hanem a szivekben csilingel, azokban a szivekben, amelyek a testvéri együttérzésben dobognak, amelyek a fajszeretet tüzeiben lobognak. A kis ezüstharangocskák, amelyet a szív temploma rejt magában, ezt hirdeti:

— Magyarok, temesvári magyarok, bánsági magyarok, jertek el megint a rendezési bizottságra, a bálai találkozóra, lássátok egymást, örvendeztetek egymásnak és együttesen áldozatok a jótékonyoknak és a kulturának!

A szív harangjának szavát, amely minden meghívó helyettesítésével magyar bálra toborozza az itteni magyarságot, meg kell hallani mindenkinek, akit illet. Hisszük, hogy szombaton, február 3-án este ott lesz a Kulturpalota nagytermében mindenki, aki ebben a városban és környékén magyarnak vallja magát. A Magyar Nőegylet, amely a bálrendezést, szíves vendéglátója kíván lenni minden magyarnak. Ott legyen szegény és gazdag, előkelő és egyszerű, szellemi foglalkozású és kétkézi munkás, ott legyen mindenki, akinek bölcsője felett édesanyja magyarul énekelte az altatódalt és aki magyarul imádkozik Istenhez. A bálon megszűnik minden társadalmi, osztálybeli és vagyoni különbség, ott mindenki egyformán testvére a másik magyar testvérnek.

Nagy és súlyos kötelezettségei vannak a Magyar Nőegyletnek, amely magára vállalta szegény diákok tandíjának előteremtését, kicsiny gyermekek felruházását, önhíójukon kívül nyomorba jutott magyar családok támogatását. Mindehhez azonban pénz, sok pénz kell. Ennek a pénznek összehordása az egész bánsági magyar család feladata. Ime, itt az alkalom, hogy ennek a köteletségének mindenki eleget tegyen. A bálon való megjelenésével áldoz a jótékony és a kultúra oltárán, egyben pedig kedves, vidám, hangulatos bálai éjszakát tölt nemzettestvéreivel. Ebben a tudatban legyen ott a szombat esti magyar bálon minden magyar.

(—) A DELI HÍRLAP legközelebbi száma a mai Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére való tekintettel vasárnap korán reggel, a rendezési bizottság jelenik meg.

(—) Házasság. Ifjabb Szappanos Gyula iparművész, Szappanos Gyula, a Magyar Nép-közösség temesvári alelnökének fia, házasságot köt Herbst Adával. Az egyházi esketés vasárnap délután hat órakor megy végbe a gyárvárosi római katolikus plébániatemplomban, ahol az ifjú pár frigyét Fodor József központi pap áldja meg.

(—) Közhivatali szünet. A mai ünnepen a közhivatalokban nem dolgoznak és hivatalos órákat legközelebb csak szombaton délután tartanak. Az iskolákban nincsen tanítás.

Dal a medvéhez

Oda van a január,
fölfalta a jaguár,
de lám, alig, hogy megette,
már február jött helyette.

Február jött morcosan,
hóval, jéggel dacosan,
rosszkedvűen jött elő, —
s ma van Gyertyaszentelő.

Mackó koma ébredsz
barlangjában s révedsz,
majd föltámad sétakedve
s a szabadba megy a medve.

Am, ha gyorsan visszabuj,
akkor baj van, juj-juj-juj,
ez jelenti: féljen ki ő,
mert még soká eltart a tél.

De bár szél zúg, s hó szakad
és a medve kint marad,
tél-halál ez, elhíheted,
mert hamar jön a kikelet.

Meguntuk már a telet,
didergettünk eleget,
kérünk, medve, fogvacogva!
ne menj vissza barlangodba.

Kedves medve, szónk maraszt,
hozd el nekünk a tavaszt,
lépes mézzel jutalmazunk,
medvecukrot bőven adunk.

KORÓ PAL

Sí-felszerelések
cipők és az összes téli sportcikk új
modellekben!

KESEKEMÉTI
TEMESVÁR, I.

(—) A helytartóság homlokzatát díszítő szobrok elkészítésére pályázatot írnak ki. A temesi helytartóság épülő palotájának homlokzatát különböző szobrok fogják díszíteni. A harmadik emelet homlokzatára felállítják a mezőgazdaság, bányászat, kohászat, az erdészet, ipar és kereskedelem szobrait, ezenkívül húsz kisebb allegorikus szobor is felkerül az épületre. A szobrokat márványból tervezik. A szobrok elkészítésére a helytartóság legközelebb pályázatot ír ki.

— Az agyvértódulás, a szívszorogás, nehéz légzés, főlelemérzet és az álmatlanság, ha ezek a rendetlen székülés következményei, akkor az enyhén, de biztosan ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által igen sokszor rövid időn belül megszűnnek. Kérdezze meg orvosát.

(—) Elhunyt tanító. Koszilkov Lipót nyugalmazott községi tanító hosszas szenvedés után kilencven éves korában Vingán meghalt. Halálát leányai, vejei, nővére és unokája gyászolják. Temetése nagy részvét közepette ment végbe.

(—) Megbüntetett kereskedő. A város árvédelmi bírósága Menzer Ede józsefvárosi kereskedőt 20.000 lei pénzbüntetésre ítélte. A bíróság megállapította, hogy Menzer gyapjút, amelyet számlia szerint 850 leiért vásárolt a nagykereskedőtől, 1500 leiért adott el egy falusi asszonynak, holott azt költéségeinek és törvényes nyereségeinek beszámításával csak 1020 leiért adhatta volna tovább.

Legjobb és legolcsóbb rádiók a „Philips” rádiók

(—) A világ legnagyobb alpinista könyvtára. Az alpinizmus legteljesebb könyvgyűjteményét Münchenben őrzik. A müncheni Deutscher Alpenverein könyvtárának állománya csaknem 60.000 kötetet ölel fel, könyvészeti jegyzékei pedig a teljes alpinista világirodalmat magukban foglalják.

(—) A könyvnyomtatás ötszázéves jubileuma. Az idén lesz 500 éve annak, hogy egy mainzi patri-cius, Johann Gensfleisch von Gutenberg, akit röviden Gutenbergnek neveztek, feltalálta az emberiség kulturájában határkövet jelző könyvnyomtatást. A félezredes jubileumot a német városok egész sora ünnepli meg, az ágyúörgés ellenére is, Gutenberg emlékéhez méltó fényvel. Mainz ugyan a politikai helyzetre való tekintettel 1945-re halasztotta nagy nemzetközi Gutenberg-ünnepélyét. Ehelyett azonban az idei nyár elején ünnepi hetet rendez, amelynek keretében Heinrich Bitsch „A fekete apostol” című Gutenberg-drámája is előadásra kerül. Majna-Frankfurt városa, amely a maga híres betűöntő műhelyeiben egyenes vonalban folytatja a Gutenberg-tradícióit, egy betűöntő-múzeum megnyitását és a világ legrégebbi újságjának a „Strassburger Relation von 1609” hasonmásában való kiadását tervezi. A német könyvnyomtatás központjában, Lipcsében március 2-án Hans Stieber „Gutenberg in Mainz” című színjátékát adják elő, azonkívül ugyancsak Hans Stieber „Gutenberg-Legende” című, férfikórusra és zenekarra írt kantatájának ősbemutatóját tervezik.

(—) Balázs-áldás a katolikus templomokban. A római katolikus egyház holnap, szombaton üli meg Szent Balázs püspök és vértanu emlékeztétét. Ezen a napon a reggeli órákban a papok a templomokban az úgynevezett Szent Balázs áldást adják. Két keresztbe tett gyertyát tartanak a hívek álla alá és kérik Istent, hogy Balázs püspök emlékére és kedvéért mentsen meg mindenkit torokfájástól és egyéb betegségtől. Szent Balázs püspök áldását annak emlékeztetere adják, hogy a szentéletű püspök könyörgése megmentette a haláltól egy szegény özvegyasszony fiát, akinek halszájka akadt meg a torokán.

(—) A Dura sportmulatsága iránt nagy érdeklődés tapasztalható. A Dura-bál eddig minden évben kitűnő szórakozást biztosított a megjelenteknek és ez volt a siker titka. A rendezőség az idei, február 10-iki bálra is nagy előkészületeket tesz, úgy, hogy ez a mulatság sem marad el hívó és siker dolgában az eddigi bálaktól. A bál este tíz órakor kezdődik a sörgyár szépen díszített termeiben.

Mozi

Angol—francia szövetség

A Scala mozi ujdonsága.

Óriási sikerrel mutatták be tegnap a Scala mozgóban Az angol—francia szövetség című filmet. Értetű is ez a siker, mert ez a remekmű tulajdonképpen meglevenedett történelem. A historia legsorsdöntőbb fejezetei elevenednek meg a vásznon, s az események változó színhelye az egész világ. Már a kezdet is nagy élmények légkörét hozza. Látjuk Viktoria királynőt unokái körében a windsori kastélyban. Ugyanekkor a welsi herceg Párisban szórakozik. Megelevenedik a régi Páris, hajdani életével és pompájával. De csakhamar változik a szín. Az angol hadsereg Szudán meghódítására törekszik, mire azonban Kitchener tábornok a Niluson lehajózik, már ott lebeg a zászló Fachoda felett. Majdnem összeütközés támad, de a walesi herceg, aki nagyon megszerette a franciákat, kéri anyját, hogy ne alázzák meg ezt a nagy nemzetet. A vesztély elmúlik, nemsokára meghal Viktoria és VII. Edward foglalja el a trónt. Német—angol közeledés esedékes, azonban Edwardnak rokonszenvesebb Clemenceau, mint Bülow, s nagyon dolgozik a színtalpak mögött Delcassé is. Így jön létre az Entente Cordiale, az angol és francia nemzet szövetsége. A politikai változásokat egy bájos szerelmi regény kíséri, amely még több életteljességet kölcsönöz a politikai cselekménynek. Ama elmúlt kor összes politikusi és vezéralakjai elevenednek meg ebben a nagyszabású filmben, amely minden színpompával idézi vissza a kor eseményeit. Történelmi freskóként hatnak a csodálatosan megrendezett képek: a marienbadi megbeszélés, Loubet elnök látogatása Londonban, a Buckingham-palotában tartott fényes ünnepség, az egykori gyarmati élet. A színészek remekelnek, a rendezés pazar és páratlanul áldozatos; a cselekmény elejétől végig lélegzetelállítóan érdekes. A filmművészet csúcsteljesítménye ez a mű, amely a zsúfolt házak hosszú sorozatát igéri.

MŰSOR:

PÉNTEK ÉS SZOMBAT

APOLLÓ: A kalóz-sziget kincseinek titka I. rész (angol film.)
CAPITOL: Asszony a kormányánál (német film)
CORSO: Shirley megmenti Amerikát (angol film).
SCALA: Angol—francia szövetség (francia film).

CAPITOL MA A POLLO

Az asszony kormányoz

LILIAN HARWEY és WILLY FRITSCH
a főszerepekben

A kalózsziget kincseinek titka

Szenzációs kalandorfilm I. része

— **Beteg az angol király.** Londonból jelentik: Az angol király meghült és ezért szobáját nem hagyhatja el.

— **Starhemberg herceg a francia hadseregben.** Párisból jelentik: A hivatalos lap tegnapi száma közli Starhemberg herceg, volt osztrák kancellár, a Heinwehr volt főnöke kinevezését hadnaggyá a francia hadsereg kötelékébe.

— **Lemondott a belga vezérkar főnöke.** Brüsszelből jelentik: Van den Bergen tábornok, a belga vezérkar főnöke, szerdán felmentését és azt kérte, hogy aktív parancsnoksággal bízzák meg. A lemondást elfogadták és utódául Michiels tábornokot szemelték ki. A lemondást az az indokolják, hogy hatásköri nézeteltérések támadtak közte és a belga hadügyminiszter között.

— **Olaszországban ismét lehet kávét kapni.** Rómából jelentik: Február elsejétől kezdve ismét lehet kávét kapni az olaszországi üzletekben, kávéházakban és a kisebb kávéházakban. Az üzletekben havonta mindenki öt deka kávét kaphat jegy ellenében.

— **Magyar gazdasági bizottság utazott Párisba.** Budapestről jelentik: A Pesti Tőzsde jelentése szerint Nickl Alfréd miniszteri tanácsos vezetésével gazdasági bizottság utazott Párisba, hogy illetékes francia gazdasági tényezőkkel tárgyalásokat folytasson. Főként a háború következtében megakadt áruforgalom újra való felvételéről lesz szó, de a francia gyarmati árúknak magyarországi szállítását, valamint a franciaországi vegyészeti cikkek szállítását is meg akarják tárgyalni.

— **Kibocsátották a belga függetlenségi kölcsönt.** Brüsszelből jelentik: Belgiumban szerdán este bocsátották ki a belga függetlenségi kölcsönt. Még szerdán este kerek 200 millió belga frankot jegyeztek.

— **Nagy tűz Franciaországban.** Párisból jelentik: Hatalmas tűzvész pusztított Lilleben, a La Famille biztosító társaság palotájában. Az óriási épülettömb teljesen leégett és megsemmisült a szomszédos papírgyár berendezése is.

— **Felvételek a műszaki tisztikarba.** Bucurestiből jelentik: A hadfelszerelési minisztérium közleményt bocsátott ki, amelyben a katonai műszaki tisztikarba való időleges tényleges szolgálatra felvesz bármely fegyvernemhez tartozó tartalékos hadnagyi és főhadnagyi rangban lévő elektró. és bányamérnöki diplomával, valamint mennyiségügyi és fizika-kémiai doktorátussal rendelkező egyéneket. Az időleges tényleges szolgálatra történő behívásokat az érdekelteknek kérelmezniük kell és azok 1940. április 1-én vonulnak be.

— **Tűz egy budapesti gyártelepen.** Budapestről jelentik: Újpesten szerdán éjszaka, a Magyar Pamutipar R. T. telepen hatalmas tűz keletkezett. Utólagos megállapítás szerint az egyik gépbe apró kavicszem került és ez szikrát csíhott ki, amitől lángbaborult a gyúlékony anyag. A tűz következtében nagyobb mennyiségű gyapjú fellobbant és kidöntötte a gyárépület egyik falát. A tűz nagy pusztításokat végzett és a tűzoltóság csak két órai megfeszített munka után tudta lokalizálni a veszedelmet. Két tűzoltó megsebesült. A kárt még nem állapították meg.

MAGYAR BÁL

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATA

Pénteken, február 2-án a következő gyógyszer-tárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban az Alba Iulia utcában levő Kun gyógyszer-tár.

Gyárvárosban a Maresal Joffre úton levő Schul gyógyszer-tár.

Erzsébetvárosban a Carol úton levő Keller gyógyszer-tár.

Józsefvárosban a Vacarescu utcában levő Braun gyógyszer-tár.

Mehalában a Corvin gyógyszer-tár, Ujkisodán pedig Panajoth Ernő gyógyszer-tára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Szombaton, február 3-án a következő gyógyszer-tárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a 10 Mai utcában levő Blumberg-gyógyszer-tár.

Gyárvárosban a Traian téren levő Kígyó gyógyszer-tár.

Erzsébetvárosban a Miron Costin ucca sarkán levő Merkle gyógyszer-tár.

Józsefvárosban a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógyszer-tár.

Mehalában a Corvin gyógyszer-tár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógyszer-tára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

(—) **FEBRUÁR VÉGÉIG MEGHOSZ-SZABBITOTTÁK AZ ADÓVALLOMÁSOK BENYUJTÁSÁNAK HATÁRIDEJÉT.** A temesvári pénzügyigazgatósághoz megérkezett az a miniszteri rendelet, amely az adóvallomások benyújtásának határidejét február végéig meghosszabbítja. A részvénytársaságokra ez a rendelkezés nem vonatkozik, mert azoknak március végéig kell az adóvallomásokat benyújtani.

— **Jelentős eredmény a távolbalítás terén.** Londonból jelentik: Newyorkból érkező hírek szerint a távolbalítás terén újabb jelentős eredményeket értek el. Így a jövőben az eddigi 80 kilométeres távolság helyett, a képeket már 1600 kilométerre tudják vetíteni.

— **Március 9-én tűzte ki a budapesti Nemzeti Színház Nyírő József új drámájának bemutatóját.** Kolozsvárról jelentik: Megírtuk, hogy Nyírő József „Uj haza” címmel négyfelvonásos történelmi drámát írt. Az új Nyírő-dráma a „mádéfalvi veszedelem” utáni időkben játszódik le és a népvándorlások örök tragédiáját dolgozza fel. Az egyéni tragédiákkal párhuzamosan egy nép sorsa kavargó a színpadon, drámai feszültségű eseményeken keresztül a beteljesedésig. Az új történelmi drámát a műhöz méltó keretek között a budapesti Nemzeti Színház mutatja be. A bemutató napját a színház, értesüléseink szerint március 9-ére tűzte ki.

— **339.592 lei pénzbírságot róttak ki a kolozsvári kereskedőkre.** Kolozsvárról jelentik: A városi ár-ellenőrző bizottság hetek óta szigorú ellenőrzést gyakorol a kereskedők felett. Az ellenőrző körutak során legújabbán 45 kihágási jegyzőkönyvet vett fel, amelyeket az áruzsorabíróság már le is tárgyalta. A jegyzőkönyvek alapján a bíróság 339.592 lei pénzbírsággal sújtotta a kereskedőket. Az ítéletek másolatait a bíróság megküldte az ár-ellenőrző bizottságának is.

— **Hétszáz kilométer távolságban földrendést jelzett a bucurestii földtani intézet szeizmográfja.** Bucurestiből jelentik: A fővárosi földtani intézet szeizmográfja csütörtökön reggel három földrendést jelzett. Az első 7.11 órakor kezdődött és 11 másodpercig tartott. A második 7.45 perckor kezdődött és öt másodpercig tartott. A harmadik földrendést 8.20 órakor észlelték és 13 másodperc múlva ért véget. A földrendés központja 660—690 kilométer távolságban volt.

— **Ellenőrzés alá veszik a papirkereskedelmet Angliában.** Londonból jelenti a Rador: A hadigazdálkodási minisztérium közlése szerint a közeljövőben ellenőrzés alá veszik a papírgyártást és fogyasztást.

— **Havazik az egész országban.** Bucurestiből jelentik: Az ország nagy részében ismét havazik. Csaknem mindenütt a hőmérséklet érezhetően csökkent.

— **Tizenhét éves a fasiszta milícia.** Rómából jelentik: A fasiszta milícia ma ünnepli megalapításának 17-ik évfordulóját. Ebből az alkalmából különböző felvonulások voltak, főképpen Rómában. A lapok vezércikkében emlékeznek meg a milícia tevékenységéről, felsorolják a nagy szolgálatokat, amelyeket a belföldön teljesített és kiemelik hősi tetteit.

(—) **Fiatal munkás halálos balesete.** Albu Petru, 19 éves dentai munkás a dettai furnírgyár régi gépházának tetőzetén dolgozott. Munka közben megcsúszott és hat méter magasságból a földre zuhant. Albu olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy nyomban meghalt.

SZOMBATON ESTE

(—) **A Chinezul—Ilsa sportegylet közgyűlése** vasárnap, február 4-én délelőtt tíz órakor lesz az Elite-kávéházban levő egyleti helyiségben. A sportegylet hível erősen készülődnek a közgyűlésre, amelynek tárgysorozatán az egyesület nevének Chinezulra való megváltoztatása is szerepel. Amennyiben a közgyűlés a kitűzött időben nem lenne határozatképes, akkor azt tizenegy órakor tartják meg.

(—) **Halálozások.** Meghaltak: Sturza Ecaterina született Croitor huszonkét éves, Savu Victoria tizenöt éves, Kondor Mihály negyven éves napszámos, Vucovici Mihai negyven éves kőfaragó, Kluch József tizenöt éves tanuló.

(—) **Lieblingi asszony öngyilkossága.** Haibach Mária negyvenkét éves lieblingi özvegyasszony háza padlásán felakasztotta magát és meghalt. Tettének okát nem ismerik.

(—) **Születések.** Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Romanciuc Ofelia, Turel Sámuel, Kertész Mihály, Barbatovici Gavrila, Klein Sarolta

megszünteti
a korpázást,

megállítja
a hajhullást és

megerősíti
a hajgyökereket

(—) **Világnézeti előadásorozat** megrendezését vette tervbe a Katolikus Női Misszió józsefvárosi szervezete. Az előadásokat, mint az eddigi éveken, úgy most is kiváló szóanokok fogják tartani a józsefvárosi fiúiskola nagytermében, mindig este félkilenc órai kezdettel. Első előadás február 12-én lesz. Az előadásorozatot Pacha Ágoston megyéspüspök nyitja meg.

(—) **A Déli Hírlap szegényalapja** javára B. Gy. olvasónk tizenöt leit adományozott. Ez az összeg éppen olyan értékes, mint a bibliai szegény asszony két fillére. Nem az a fontos, hogy valaki erején felüli nagy összeget adományozzon, hanem, hogy annyit adjon, amennyit nélkülözni tud és hogy azt emberszeretetből adja. Nagy az inség és naponta sok szegény ember kopogtat segítségért a szerkesztőség ajtaján. Mindenki, aki a nyomorgók támogatására bármilyen csekély összeget áldoz, Istennek tetsző cselekedetet művel. Minden legkisebb adományt köszönettel fogadunk és nyilvánosan nyugtázzunk.

(—) **Koresolyák, ródlik, különböző vasárúk és háztartási cikkek** olcsón kaphatók Scherter Ott óvaskereskedésében, Temesvár, I., Eminescu ucca 5. szám.

(—) **Optikai tanszéket állítottak fel** a berlini műegyetemen. Németország a háború alatt is féltő gonddal őrökdi az optikai kutatás terén elfoglalt elsősege fölött. A tudományos utánpótlás és továbbképzés biztosításáról intézményesen gondoskodtak most, amikor a berlini műegyetemen optikai tanszéket létesítettek. Az új katedrát dr. Franz Weidert professzorral töltötték be, aki éveken át vezette az Optikai Intézetet.

a Kulturpalotában

Szerkesztői üzenetek

M. Péter. Ha az apa érvényes végrendeletben vagyonát feleségére hagyta, minden gyermek az úgynevezett köteles részt követelheti. A köteles rész a rendes gyermekrész fele. Három gyermek esetén egy gyermek köteles része az apa vagyon egy hatoda. Amíg az anya él, többet nem lehet tőle követelni. Az anya halála után az anyai vagyonból is követelheti a köteles részt, tekintet nélkül arra, hogy az anya még életében odaajándékozta, vagy végrendeletileg hagyta vagyonát másik két gyermekére.

Látogatás azoknál, akiket elkerült az élet napos oldala

— Látja ott azt a nőt? Nagy tragédián ment keresztül.

A józsefvárosi népkonyhán szótak így hozzám. A teremben volt egykor a híres Vízeleti-vendéglő táncterme, ahol bakák és hajóslegények ropták valamikor a táncot a kimenős cselédnőkkel. Most fehér abrosszal leterített asztalok sorakoznak egymás mellé. Az asztalon vizes üveg, néhány pohár, sőtartó. Minden olyan tiszta, akár valamely szerényebb polgári vendéglőben. Az asztalok mellett ülnek a város vendégei, szegények, munkanélküliek, akik naponta ingyenesen kapnak meleg, ízletes ebédet.

Az asztalok egyikénél ült az a körülbelül harminc esztendő nő, akire figyelmeztettek. Mélységes szomorúság árnyékolta be az arcát. Ruhája még jobb időből származik. Feltárolt előttem szomorú története. Férje, aki egy magáncég meglehetősen fizetett könyvelője, másfél esztendő előtt egy hivatalnoklány kedvéért minden támogatás nélkül elhagyta. Azóta mindent megpróbált, hogy magát fenn tarthassa. Állandó álláshoz nem tud jutni. Néha van valami alkalmi keresete, kézimunkák, vagy másolás.

Karácsony harmadnapján egy kis kamrácskában, ahol meghúzódott, fel akarta magát akasztani.

Valaki keresztül ment az udvaron és megpillantotta, amint a kötelet a nyakára akarta hurkolni. Megakadályozták az öngyilkosságban. Kiderült, hogy már akkor négy napja nem evett. Jó emberek elvitték Trandafir Virgil telekbíróhoz és azóta a népkonyhán ebédel. Egy kis tüzelőt is szereztek neki. Igyekeznek valami elhelyezést találni számára.

Ez a szerencsétlen nő nem az egyedüli, aki az élet derűjéből került a lét borulásába. Ezen a népkonyhán ebédel két volt földbirtokos is. A mezőgazdasági földek új elrendezésének során elvesztették birtokaikat, más csapások is garmadával érték őket és odalettek ingóságai is.

Csak nagy műveltségük és Istenbe vetett hitük maradt meg.

Naponta ott ül velük a felebaráti szeretet asztalánál a szegénysége miatt félbemaradt tanulásával az egykori orvostanhallgató, az elbocsátott hivatalnok, a tanár özvegye, néhány volt iparos és kereskedő. Munkások egészítik ki a társaságot.

Szomszédos teremben, amelyben két hosszú csupas asztal és négy ugyanolyan hosszú lóca áll, szintén ebédelnek. Olyan szegény emberek fogyasztják el itt a város meleg ebédét, akik rongyos ruházatuk miatt szegyenkeznek beülni az első terembe, pedig ott ugyanolyan szíveséggel szolgálnak ki őket. De az ebédjük étlapja, minősége és mennyisége ugyanaz. Ma: félliter kalarábéleves, félliter káposzta főzelék, azon sült marhahus piritott hagymával és negyed kiló kenyér.

A népkonyhának sok olyan látogatója is van, aki az ingyen ebédet haza viszi. Ezek

leginkább katonai szolgálatot teljesítő férfiak hozzátartozói.

A józsefvárosi népkonyhát Trandafir Virgil telekbíró vezeti, a főzést egyes szakácsnővel és megbízható régi személyzettel ő irányítja. Hetenkint háromszor hústalan ebéd van. Ilyenkor a húst főtt tészta pótoja. Jelenleg kétszázötven adagot főznek naponta.

Temesvár város másik népkonyhája a Gyárvárosban működik. Ennek vezetője Montia Augustin telekbíró, a konyhán a főzést Todor Ioanné, Todor Ioan városi tisztviselő felesége dirigálja. A gyárvárosi népkonyhák vezetésénél sem bürokratizmus, hanem tiszta emberszeretet érvényesül.

A kiszolgálás figyelmes, a megnyilvánult kívánásokat meghallgatják és lehetőség szerint teljesítik.

Látogatásom idején az ebéd: zöldségleves, rostélyos és hozzája tetézt tányér burgonya, ezenfelül negyed kiló kenyér. Ezen a népkonyhán szintén három hústalan napot tartanak. A tésztaacsnálás rengeteg fáradsággal jár, mert a gyúrás az egész személyzet már az előző napon kezdi meg és csak éjjeltájban fejezi be.

A változékony és szeszélyes sors néhány lecsúszott alakja is jár a népkonyhába. Ebédelt ott volt jegyző, egykori tanító, előregedett és tönkrement cipészmeister, aki valamikor tizenhat segéddel dolgozott. Ennek a zsebében állandóan van egy csomag játékkártya. Sohasem játszik a lapokkal. De ha a népkonyhán beszélgetésbe ereszkedik valamely munkanélküli iparossal, oktatja:

— Majd csak megsegíti az Isten. Kapni fog még maga munkát, önálló mester is lehet még, gyarapod-

hatik. Azonban ilyesmit sohase vegyen a kezébe.

Ezzel előmutatja a csomag kártyát és elmondja, hogy

a harminckét levelű ördögibibliből úszott el minden vagyona.

Sőt családi boldogságát is az rongtotta meg, mert a felesége férjének kártyaszzenvedélye fölötti bánatába idő előtt meghalt.

A gyárvárosi népkonyhán, ahol mostan napi háromszáz ebédadagot főznek, szintén számos katonai szolgálatot teljesítő temesvári lakos hozzátartozói kapnak ellátást. Különlegessége ennek a népkonyhán egy csomó sokgyermekes család. Négy, hat, nyolc, tíz gyermekes szegény anyák jönnek el kossaraikkal és azokban fazekakkal meg lábasokkal,

hogy elvigyék haza a sok éhes szájnak a meleg edelt. Így bőségesebben is kiporciózzák azt nekik, úgy, hogy még vacsorára is marad valamicske.

Montia Augustin telekbíró vezetése alatt áll még egy másik szociális intézmény is, a városi menedékhely.

Naponta nyolcvan-száz hajléktalan is felkeresi az esti órákban a Dorobantilor-úton levő tömegszállást.

Meleg helyiség, fekhely, mosakodási alkalom várja ott őket. Reggel távozás előtt meleg rántottleves is kapnak. A menedékhely látogatói azonban tudják azt is, hogy a gyárvárosi népkonyha jöleltű szakácsnője — feljebbvalóinak jóváhagyásával — mindig úgy főz, hogy a napi háromszáz adagon felül maradjon is. Ez aztán a menedékhely lakóinak jut. Temesvárott nem kell senkinek az éjszakát lakás nélkül átsavarognia, nem kell hidak alatt megbujnia, nem kell uccai személtádkban meglapulnia és a hidegben megfagynia. Mindenkinek, aki arra rászorul, nyitva áll a menedékhely kapuja és ott belül szerető gondoskodással fogadnak minden szerencsétlent.

= KÖZGAZDASÁG =

Hogyan kell kifizetni a cseléd adót?

Mennyiben alkalmazható az adóamnesztia a hátralékos cseléd-dókra

Noha a cselédadó levonásának rendje az elmúlt év április elseje óta miben sem változott, az adóamnesztia törvény közzététele a cselédartók körében zavart okozott. Ezért tartjuk szükségesnek, hogy azokat a törvényes szabályokat, amelyek ennek az adónak a lerovására vonatkoznak, összefoglalóan ismertessük.

A háztartási alkalmazottak ugyanúgy kötelesek kifizetésük után adózni, mint a többi kétkézi-munkások. Ezt az adót

az alkalmazott köteles a fizetésből levonni, visszatartani és a rákövetkező hónap végéig befizetni.

Igy például a cselédek január havi bére után járó adót az alkalmazott február utolsó napjáig fizetheti be az adóhivatalnál. Ha ezt a határidőt nem tartja be, akkor az egyenes-adótörvény 106. szakasza értelmében az elmulasztott hónapokra járó adó összegének háromszorosával bírságot kell fizetnie.

A háztartási alkalmazottak adóját, — mint a többi alkalmazottakét is — az egyenes-adótörvény 43. szakasza állapítja meg. Az államkincstárt illető adókulcs — 4000 lei havi jövedelemig — 4 százalékos, ehhez járulnak a különféle pótdadók és kiegészítő adók. Az adókulcs ezekkel a pótdadókkal együtt 6,8 százalékra emelkedik.

Csak a háztartási alkalmazottak készpénzfizetése után kell az adót visszatartani és az adóhivatalnál lefizetni.

míg a természetbeni járandóságokat a pénzügyminisztérium az adó alól mentesítette.

A cselédek a készpénzfizetésük után ugyanúgy adóznak, mint ahogyan azt a kézimunkásokra nézve az 1939 április elsején módosított egyenes-adótörvény 44. szakasza előírja. Így tehát abban az esetben,

ha a cseléd havi készpénzfizetése a 2000 leit meg nem haladja, az adót, beleértve a pótdadókat és a pótdadót is, 75 százalékkal csökkentik.

A háztartási alkalmazottak tehát a készpénzfizetésük után járó adónak csak egynegyedét kötelesek befizetni, míg három negyedét elengedjük nekik.

A cselédek tehát kétféle adókedvezményben ré-

szesülnek: először abban, hogy a természetbeni járandóságukat nem számítják be az adóköteles jövedelmükbe, másodsorban pedig elengedik nekik adójuk 75 százalékát.

Ezek után a cselédartó háztartások vezetői is könnyen kiszámíthatják, hogy körülbelül mennyi az alkalmazott adója, s ezt az összeget a rákövetkező hónap végéig befizetik. Helyesen teszik, ha a befizetésnél azokat az úrlapokat veszik igénybe, amelyekkel a munkaadók alkalmazottaik adóját le szokták róni (stat). Erre az úrlapra egyúttal rendes nyugtábellyet is ragasztanak: 3 lei pénzügyi és 2 lei repülőbélyeg.

Mennyiben alkalmazható most már az adóamnesztia az elmaradt cselédadókra? 1939 november 20-án életbelépett az adóamnesztia törvény, amely mentesíti a törvényes büntetések — jelen esetben a pénzbírság — alól azokat, akik a törvény életbeléptetése előtt esedékessé vált adófizetési kötelezettségüknek 1939 december 31-ig eleget tesznek. Újabb jelentések szerint ezt a határidőt 1940 február 15-ig meghosszabbították.

Igy tehát mindazok, akik a cselédjeik fizetése után 1939 november 20-ig bezárólag esedékessé vált adót 1940 február 15-ig befizetik, mentesülnek az adó háromszorosát kitevő pénzbírság alól.

Az 1939 november 20-ika utáni cselédadókra ez a kedvezmény már nem vonatkozik, s ezt a tényt az adóamnesztia meghosszabbítására vonatkozó 1939 december 30-iki pénzügyminiszteri rendelet külön is kihangsúlyozza.

Helyesen és gondosan tehát azok jártak el, akik kihasználták az 1939 november 20-iki amnesztia-törvény nyújtotta lehetőségeket és cseléd-adóhátralékaikat bírságmentesen rendezték, ugyanakkor azonban az amnesztia-törvény életbeléptetésének napjától kezdődően minden hónapban pontosan befizették a megelőző hónapra járó cselédadót. Ha ezt az utóbbit elmulasztották, akkor az 1939 november 20-ika után esedékessé vált cseléd-adót már csak a háromszoros pénzbírsággal együtt róhatják le.

Fontos intézkedések a kereskedelmi és iparkamarai cégbejegyzésekkel kapcsolatban

A temesvári kereskedelmi és iparkamara mellett működő cégjegyzői hivatal két fontos elvi jelentőségű intézkedést hoz nyilvánosságra. Még az 1931. évben történt, amikor a kamarák mellett felállították a cégbejegyzési hivatalt, hogy a cégek listájába felvették a városi és falusi szövetkezeteket, a falusi népbankokat is. A cégjegyzői hivatalnak a közelmúltban történt átszervezése során azonban megállapítást nyert, hogy mindazok a szövetkezetek és falusi népbankok, amelyek a szövetkezeti nemzeti intézmény ellenőrzése alá tartoznak, a szövetkezeti törvény 169. szakasza és a banktörvény 7. szakasza alapján

nem kerülnek a kamarai cégjegyzési hivatalban bejegyzésre.

Mivel ezen szövetkezetekre a cégjegyzői törvény nem vonatkozik, ennél fogva a temesvári kamarai cégjegyzői hivatalának kérelmére a járásbíró-ság elrendelte ezeknek a cégjegyzékből való törlését. A temesvári kamarai területen ennél fogva 161 ilyen szövetkezet és falusi népbank került a cégjegyzékből törlésre 1940. évi január 31. napjával.

A nemzetgazdasági minisztérium ezenkívül értesítette a temesvári kamarát, hogy azon vállalatoknál, amelyeknek központja más városban van és az üzem is más városban székel, nemcsak a központot kell cégjegyeztetni az illetékes kamaránál, amelynek területén az üzem a kereskedelmi jellegű ügyleteket lebonyolítja.

A romániai magyarság gazdasági célkitűzései

A lenrost, kenderrost és olajmagvak termelésével, ipari eldolgózásával és értékesítésével foglalkozunk legutóbb és a kimutatott jövedelem igen közel jár a valósághoz, mivel gyakorlati és nem elméleti számítások eredménye. Ezen említett termelési ágakon kívül van még több olyan termelési forrás is, amely kellő gazdasági szervezethez és mellette gazdasági életünk megerősödésének a szolgálatába állítható. Egyelőre azonban a helyzet az, hogy örülhetnénk, ha a sok jónak ígérkező termelési ág közül, amelyek mindegyike a magyar áldozatkészségre szorul, csak egyet lehetne program szerint a szervezethez jegyében megoldani. Minden vállalkozáshoz első sorban pénz kell és a mi esetünkben is a pénzkérdés megoldása vetődik fel minden oldalról. Ezzel kapcsolatban azonban vélemények is vannak forgalomban, hogy a magyarság áldozatkészségére nem lehet számítani és így építő munkára sem vállalkozhatunk. Gazdasági helyzetünk romlása napról-napra súlyosabb megpróbáltatások elé állít szegényt és gazdagot egyaránt és ezt a körülményt öibe tett kezekkel mégsem nézhetjük csak azért, mert szegények vagyunk, vagy azért, mert a jobb módúak kimért nyugodtságával, mozdulatlanságával és érdektelenségével találjuk magunkat szemben.

Ilyen előítéletek mellett irányt adni gazdasági életünk fejlődésének nem lehet. Csak egyet lehet és kell követnünk, ha gazdasági célkitűzéseink eredményét el akarjuk érni: felőrölni fizikailag annak a gazdasági programnak az érdekében, amelyet valunk, de lelkiileg sohasem megadni magunkat annak a tudatnak, hogy a kitűzött programot nem vihetjük győzelemre. Ez az elv kell, hogy fűtsön, melegítsen és hevítsen bennünket gazdasági célkitűzéseink elérésében és akkor lesz pénzünk is mindarra, amire ma nem telik. Amíg azonban mindenki csak begombolkozik és húzódozik a közös érdekek kiépítéséhez szükséges tétlét a helyére vinni és arra várunk, hogy az magától is megmozdul majd, addig az építő munkára irányuló minden törekvésünk csődöt mond.

Három gazdasági programot indítottam el útjára és minden szervezetlenségünk és pénztelenségünk ellenére is egy pillanatig sem kétséges, hogy

a program legalább részben megvalósítható. Mielőtt még gazdasági programom gyakorlati kiviteire kerülne, minden előítélet ellenére is, olyan pénzügyi intézkedéseket fűzök, amelyekben szegénynek és gazdagnak, módjához képest egyformán be kell kapcsolódnia. A mi népünk elég érett ahhoz, hogy magára találjon és szegény, gazdag egyaránt megmozduljon akkor, amikor tudja, hogy ettől a pénzügyi intézkedéstől függ lét- és fajfentartásunk megerősödése és jövője. Olyan pénzügyi intézkedésekre gondolok, amelyek feljogosíthat bennünket arra, hogy az általa nyújtott előnyök élvezetére az érdekeltek joggal számíthatnak. Kizártnak tartom azt, hogy ha közgazdasági életünk hivatott férfiai, akiknek súlyuk és szaktekintélyük van, állanának az élére egy olyan pénzügyi intézkedésnek, amely mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk vérkeringésében a szívet jelentené, hogy ebben az esetben népünk érdektelenségével találkozunk. Közgazdasági életünkben pedig enélkül egészséges vérkeringést nem vihetünk bele. Pénzügyi intézkedéseink megvalósításának útját nem népünk közönye vagy pézstelensége vágta el, hanem az okon, az előítéleteken csúszott el, amelyek a lehetetlennel való megalkuvást dobták be a köztudatba. A megalkuvásnak ezt a módját pedig nem vehetjük megnyugvással tudomásul, ha élni akarunk.

A cselekvés terére kell ebben a kérdésben lépünk és tetteket kell sorompóba állítanunk. Lelkünkben számíznunk kell a lehetetlennel való megalkuvásnak még a gondolatát is, nehogy végülki-sértsen gazdasági életünkön az a tudat, hogy ezért vagy azért nem lehet semmit sem tenni gazdasági megújulásunk érdekében. Ezzel a lelki feszültséggel rendelkező közgazdasági vezető férfiakkal keressem az összeköttetést azért, hogy tiszta helyzetet teremtsünk gazdasági életünknek ezen a pontján és olyan vérkeringést vigyünk bele mezőgazdaságunkba, iparunkba és kereskedelmünkbe, amely a legszálsóbb népréteg anyagi helyzetének a megerősödésével is jár. Teljes melegegáddal venném, ha jelen közleményem néhány értékes vélemény megnyilatkozását váltaná ki magyarságunk gazdasági érdekeinek felkarolása és kiépítése szempontjából.

Meggyessy István

Vetőmagot küld a miniszter a kisgazdáknak

A mezőgazdasági kamarák feladata a több-termelés biztosítása

Az idei gazdasági évben a világ minden országa igyekszik mezőgazdasági termelését a végső lehetőségekig felfokozni. Romániában hasonló a helyzet és ezért a földművelésügyi miniszter utasította a mezőgazdasági kamarákat, hogy teljes erejükkel ügyeljenek a termelés fokozásának kiterjesztésére. Ehhez első szükséglet a megfelelő vetőmagokkal való ellátás.

A minisztérium közölte, hogy február hónap folyamán szétküldi a kamarákhoz az elosztás szerint nekik jutó vetőmagvakat. Ugyanekkor azonban a kamarák közvetlenül is kötelesek vetőmagvakat beszerezni és rendelkezésre tartani, amely célra a miniszter részükre megfelelő előleg összegeket folyósított.

Ugy a miniszter által küldött, mint a közvetlenül beszerzendő magvakat a beszerzési áránál 20 százalékkal olcsóbb összegért bocsájtják a kamarák a gazdálkodó rendelkezésére és emellett a szállítási költségeket is az állam vállalja magára.

A kisgazdáknak búzából, árpából és zabból, valamint burgonyából 500—500 kg-ot, len, kender, napraforgó és babból 50—50 kg-ot osztanak ki azzal a kötelezettséggel, hogy az átvett teljes mennyiséget vetésre kötelesek felhasználni. Hogy a kamarák minél több gazdának ad-hassanak segítséget, felhatalmazást kaptak, hogy minden mozgatható forgótőkájüket használják fel vetőmagvak beszerzésére.

A vételre szánt magvak mellé a miniszter idén is gondoskodni fog olyan magvak küldéséről, amelyeket nem készpénzért oszt ki a kamara, hanem természetben fog visszaszolgáltatni a kedvezményezett gazda.

— Román-német olajmag társaság alakult. Bucarestben megalakult egy román-német olajmag termelő és kereskedelmi társaság. A vállalkozás egyike a román-német gazdasági egyezményben tervezett kölcsönös gazdasági és kereskedelmi érdekeket szolgáló vegyes társaságoknak, amelyek célja a termelés fokozottabb kifejlesztése és értékesítése.

— Két és fél millió török font értékű zárolt német árut szabadít fel Törökország. Istanbulból jelentik: Kedden német-török megállapodást írtak alá, amelynek értelmében a török vámhivatalokban visszatartott német árukat felszabadítják és a Harmadik Birodalomba szállítják. Ezeknek értéke mintegy 7 millió 500 ezer török font.

(=) Hatalmas rézértelepeket fedeztek fel Németországban. Sziléziában nemrég olyan nagy rézértelepre bukkantak, hogy a szakértők szerint ezek kiaknázása igen komoly gazdasági feladatot jelent. A sziléziai telep a réz leggazdagabb németországi lelőhelyei közé tartozik, közelebb a mansfeldi rézpalánál tartalmasabb.

— Mennyi fogyasztási adót fizettünk 1939-ben. A lezárt számadások szerint 1939 évben 5 milliárd 474 millió lei volt a fogyasztási illetékekből a bevétel. Az előző 1938 évben ez 5 milliárd 42 millió lett ki.

Petróeum Őfelsége

Amíg a színen a minden idők leghatalmasabb csatájának gigantikus előkészületei folynak, éjt is nappallá téve, ezersok gyárban milliótemérdek ember robotol a gépek mellett, hogy a majdan meginduló döntő játszmából egy se hiányozzék az öldöklő fegyvergépekből, addig a kulisszák mögött petróeum Őfelsége körül folyik az egyelőre még vértelen, de ádáz harc. A napilapok hasábjából tudjuk, hogy Szíriában milliós hadsereg áll harcba késszen Weygand tábornok, a legkiválóbb francia stratégia vezetése alatt, hogy az állítólagos orosz veszályval szemben szükség esetén, de már valószínűleg tavasszal megvédje Törökországot, Afganisztánt, Irákot, Iránt. Ugyanakkor azt olvassuk, hogy a szovjet Távolkeleten készül támadásra, miután a japán—orosz tárgyalások nem vezettek sikerre. Másutt azt olvassuk, hogy India ellen készül az orosz támadni, viszont ugyanakkor azt hozza a hírhang, hogy Finnország győzedelmesen veri Oroszországot.

Ezen híradások logikai alaposságában joggal lehetne kételkedni, ha az amerikai írók műveiből nem nyertünk volna némi bepillantást a trösztök kulisszatitkaiba. Nyilvánvaló, hogy most a „medve” bőrére megy a játék. De nemcsak a medve, azaz nemcsak az orosz medve bőrére, de az összes közelázsiai petróeumtermelő országok bőrére megy ez az érdekesítő játék. Hogy közben néhány millió ember a fűbe fog harapni, hát Istenem, mit törődik azzal Profit Őfelsége?

Most a petróeum a nagytőke dédelgetett gyerke és ez, — ha lehetséges — még a hadipárnál is jobb befektetés, egyrészt, mert a háború soha nem képzelt mennyiségben fogyasztja ezt a nélkülözhetetlen energiaforrást, de azért is, mert a petróeumpapírokat nem fenyegetheti az a „veszély”, hogy egy nap „hoppon” találnak maradni, ha netán, Isten ments a háború hamarabb fejeződne be, semmint az a tröszt uraknak kedves lenne. A petróeum ezen esetben is megmaradna a kékebbeli üzletnek is, ha nincs nagy, jó a „kicsi” hal is.

Oroszország elzárta kapuit a külföldi nagytőke előtt, s minden lehetőséget, így a petróeumipart is általi kezelésbe vette. Tudvalevő viszont, hogy Oroszország már ma is, a kevésbé tökéletes termelési rendszer mellett is a világon a második helyen áll a petróeumtermelés terén. De ott vannak Irán és Irák hatalmas olajmezői is és mindezeket csak úgy lehet megszerezni, ha Tröszt úrnak sikerül ezeket az országokat egymás ellen kijátszani. A nagy játszma még nem kezdődött meg, de a kártyákat, amint a jelekből láthatjuk, sok hozzáértéssel keverik. Ha nem így állna a dolog, semmiképp sem tudnók összeegyeztetni az ellentmondó híreket, hogy míg egyik oldalon elparentálják Oroszország nagyhatalmi pozícióját, a másik hír már arról tud, hogy vagy tiszpon is indul imperialista támadásra.

Az előkészületek nagy apparátussal és költséget nem kímélve folynak, de akik ezt intézik, jól tudják, hogy az olajmezők petróeumkutjaiban, ha ezeket az érdekerületeket is megtudják majd kaparítani, szinaranyá fog változni a cseppfolyós energia. Petróeum Őfelsége szövő hálóját, hogy beszűje azt a rést, amelyet eddig még nem sikerült hálójába fogni. Ha ezt a játszmat is sikerül megnyernie, ha ez a háló teljes lesz, petróeum Őfelsége mosolyba torzult arccal fogja kezét dörzsölni: tombolhat a vész, vérözöntől lehet terhes a földteke, az ő kezében minden petróeumcsep aranyá fog változni. Csak természetes, hogy ilyen szédítő perspektíva, ilyen fantasztikus lehetőségek megérnek minden fáradságot, minden befektetést, minden intrikát.

Jászóné Csáky Margit

— CSÖKKEN A CFR FUVARTARIFAJA. Bucarestből jelentik: Február elsőjével a CFR az áruszállításnál új tarifát léptetett életbe. Ez a díjszabás alacsonyabb, mint az eddigi volt és így valószínűleg a tűzifa ára is csökkenni fog.

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak, kik felejthetetlen férjem és fiam

Schöllhorn Gyula

temetésén résztvettek, részvétükkel felkerestek, koszorút és virágot küldtek, ezúton mondunk hálás köszönetet. — Külön köszönetet mondunk a berlini „Victoria” biztosító társaság igazgatóságának és tisztviselőkarának előzékeny, melegsívű baráti együttérzéséért és biztosításom gyors kifizetéséért.

A gyászoló család

DÉLI HIRLAP
automata telefon száma: 28-10

A nagykereskedők fél havi jelentéseinek hibái

A központi árellenőrző hivatal kifogásai és figyelmeztetése

Hónapok óta tartoznak jelentést tenni a külkereskedelmi hivatalánál a közhasználati cikkekkel foglalkozó nagykereskedők a törvényben előírt üzleti tényeikről. A törvény megjelenésekor lapunk formulát is közölt e célra. A központi árellenőrzési hivatal most még azt is közli, hogy

a bejelentések tekintélyes része hiányos és hibás, beküldöik tehát büntetés alá eshetnek.

A hivatal felhívja a nagykereskedőket, hogy feltétlenül alkalmazzanak az írásokhoz, mert ezután

kimélet nélkül büntetést fognak alkalmazni a hibák ekövetői ellen.

A hivatal megállapítása szerint sok nagykereskedő máig sincs tisztában azzal, milyen cikkek közszükségletűek, amelyekről jelentést adni tartoznak és melyek nem esnek e kötelezettség alá. Sokan nem közlik a bejelentési időszak alatt befutott és kiment áruk mennyiségét, ha a jelentés időpontjában az illető áru ezek folytán már nincs raktáron. Elmulasztják az időközi árváltozások bejelentését is.

A központi árellenőrző hivatal előírja, hogy a bejelentéseknek a következő rovatokat kell tartalmazniuk:

1. Az áru megnevezése a miniszteri rendeletben használt elnevezés szerint, tehát kizárólag a közszükségleti cikkek jönnék számításba.

— A régi kompenzációs ügyletek felszámolása. A minisztertanács a hivatalos lap utolsó számában rendeletet tett közzé az 1939 szeptember 16-ika előtt, a régi külkereskedelmi rend alapján engedélyezett kompenzációs ügyletek lebonyolítása tárgyában. E szerint a nemzetgazdasági miniszter felhatalmazást kapott arra, hogy miniszteri végzésekkel állapítsa meg az ilyen kompenzációs ügyleteknek lebonyolítási feltételeit, illetve az ezekre alkalmazandó átmeneti szabályokat, amennyiben a lebonyolítás már megkezdődött és ebből kifolyólag hiteles formában szerződéses állanak fenn, amelyek a féllel szemben kötelezettséget jelentenek. Ezen kivitelekkel eredő devizákat a kompenzációs engedélyben előírt feltételek szerint kell felhasználni. Az ilyen lebonyolításokat legkésőbb 1940 augusztus 31-ig véglegesen be kell fejezni.

2. A súly kg-ban, literben, illetve darabszám, méter stb. az áru fajtája szerint.

3. Az előző bejelentés szerinti állapot.

4. Az azóta a mostani bejelentésig érkezett áru mennyisége.

5. A bejelentés napján létező árumennyiség.

6. A nagybani eladás középára és ha az illető egyben kicsinyben is elad, ennek középára is.

A bejelentést a cég főnöke, vagy annak a meghatalmazottja írja alá saját felelősségére.

Bejelentést tartozik adni minden nagybani kereskedő, akár gazdasági termelvényeket, akár ipari gyártmányokat vesz tovább eladás céljára, akkor is, ha ezek egy részét kicsinyben értékesíti. Közömbös az, hogy milyen minőségben van az áru birtokában, tehát akár tulajdonos, akár bizományos, megbízott stb. A jelentésbe be kell venni úgy az üzletben, mint a raktárban, lerakásban levő, vagy szállítás alatt levő, illetve elvámolás alatt álló árukat, a még be nem érkezetteknek azt is megjelölve, hogy ez idő szerint hol vannak.

A bejelentéseket vidékről ajánlott levélben kell elküldeni az Oficiul Central al Speculei de pe lângă Ministerul Economiei Natională címére. A kereskedelmi kamarák egyébként az előírásnak megfelelő nyomtatványokat készítették.

— Valuták hivatalos árfolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Holland forint 75.49—76.59, belgas 23.87—24.22, angol font 567.87—576.15, dollár 141.10—143.17, francia frank 3.22—3.77, cseh korona 4.68—4.77, francia frank 31.81—32.29, szlovák korona 4.68—4.77. Ezekben az árfolyamokban a harmincnyolc százalékos felár is bennfoglaltatik. A következő árfolyamok felár nélkül értendők: drahma 0.90—1.60 és 1—1.62, dinár 2.89—3.05, márka 40.50—49 és 41.50—50, pengő 26.50—27, olasz lira 7.17—7.17, leva 1.60—1.68, zloty 0—19.

— Kévs a kereslet a bányási gabonapiacra és így az üzleti forgalom csendes. A piaci árak a következők: Búza 470, tengeri 390, korpá 330, újab 500, muharmag 730, napraforgómag 490, tökmag 1.400, tavaszi árpa 500 lei százkilónként. A lóhéremag 40 és a lucernamag 60 lei kilónként.

RÓZSASZÜRET

IRTA: LIGETI ERNŐ

67

— No most, szép asszony, magunkra maradtunk, — kedélyeskedett a doktor és kényelmesen megtönte a pipáját.

— Nem lehet, kedves doktor, magát várják a betegek.

— Igaz, drágaságom, meg is feledkeztem róla. Hát menjen csak be a másik szobába. És ha túlságosan sok szentképet lát a falon, ne ijedjen meg tőlük, nem bántanak.

Isabel átment, leült egy karosszékre és anélkül, hogy szétréznét volna a szobában, behínyt a szemét. Fáradt volt, a hosszú út, a szaladgálás jobbra-balra, hatóságok, Ilia bácsi, Iván gyors távozása, a házilag készült likőrök, a doktor bőbeszédűsége kimerítették. Ha egy mélyet tudna aludni. Gondolatban azonban megdorgálta magát. — És ha forradalmár nő lettem volna? Ha azt az életet kellene élnem, amelyre a vágyam tüzel? Szégyeld magad, Isabel!

Pironkodásra nem volt sok ideje, az égő hasábok közeli forrósága és a szekrény tetején elhelyezett almák kellemes illata elbágyasztották. Fölkelt, végigdől a kereveten. Oly mélyen aludt el, hogy amikor húsz perc múlva Stojanovics diadalal benyomta az ajtót és lelkesülten kiáltotta, hogy már elintézte a betegeit, akkor sem ébredt fel. Stojanovics elhallgatott. Oda ment a tüzhöz és még néhány hasáb fát helyezett a kályhába. Azután csendesen visszahúzta maga után az ajtót.

Az ebédet persze csak később tudták feltálni. Lehetett már fél három. Zsörtölődött is a szakácsnő. Az asztalnál hárman ültek. Az idős hölgy, Elizaveta, aki hajszálalig hasonlított bátyjára, de ami a férfin kedves vonás volt, az a nőn kesernyessé változott. Elizaveta hívós volt,

kimért, tárgyilagos. Hangja férfias, ellentmondást nem tűró. — A városban Elizaveta bácsinak hívják — gúnyolódott a doktor. — Isabel azonnal megtalálta nála a helyes hangot. Attól a pillanattól kezdve, amikor az ágg nő meghallotta, hogy felébredt, bekopogtatott a szobába, előrenyújtotta a kezét és bemutatkozott neki: — Stojanovics Elizavet vagyok. — Volt valami, ami a nő külseje ellenére is bizalmat ébresztett benne. Egyébként a diványról csak pokrócból lehetett kilépnie, amelyet egyedül nő adhatott rá, csendesen, észrevétlenül, aprólékos pontossággal. Elizaveta nagyon jól beszélt franciául. — Hát csoda, — mondotta, — a Sacre Couerben nevelkedtem és francia tanárnői diplomám is van. — Isabelt rákényszerítette, hogy a házasságáról beszéljen. Úgy látszik, ez, itt a balkáni kis városokban, örök téma. Elizaveta a megismerkedés egyes részleteire is kíváncsi volt. Azzal a szigorú tárgyilagossággal érdeklődött, mint egy vizsgálóbíró, akit tulajdonképpen az apróbb családi részletek nem érdekelnek, mert már úgys ismeri őket, de hivatása, hogy a tiszta igazságot valamilyen formában kiderítse. Isabel készségesen felelt, mulattatta a hölgy sűrű fejbőlintása, amelyet a mellén csüngő email medailon szüntelen megmozdulása is kísért. Stojanovics elmesélte, hogy ő is járt Párisban. Először a világiállításon, 1900-ban, azután 1922-ben egy nemzetközi orvoskongresszuson. Az ő érdeklődésének a középpontjában — bevallja — a párisi mulatóhelyek állottak. — Még mindig olyan vidám élet van odakünn? Megvan-e még a Moulin Rouge, a Folies Bergeres, a Maxim? — és közben fiúgán aprózott zömök ujjával az abroszon és ezekről a tündéri helyekről csevegett. Elizaveta lesújtó tekintettel hallgatta a kétes éjszakai mulatóhelyek bő és szemléltető leírását, de nem tiltakozott a részletezés ellen, sőt, amikor Stojanovics némi szünetet tartott, megemmisítő hangsúllyal közbevetett: csak folytasd, hadd lássa ez a fiatal nő is, hogy bűnös lélek vagy! Ne hagyd magad zavartatni!

— A szénsavgyárak ellenőrzése. A fogyasztási illetékek törvénye a szénsav kg.-ját 30 lei illetékekkel terheli. A szénsav gyártás részben önálló üzemekben történik, részben természetes forrásokból választják ki, illetve a szesz és sörgyárak melléktermékeként töltik 70—80 atmoszféra nyomás alatt 10, 15, 20 stb. kg. súlyban tartályokba. A szükséglet aránylag olyan korlátozott, hogy a vállalatok termelő erejéhez képest havi 1—2 napi munkával a teljes termelés lebonyolítható. A pénzügyi ellenőrzés végett a minisztérium elrendelte, hogy a különleges szénsav iparok minden egyes töltés alkalmával összes üres tartályukat megtölteni kötelesek legalább 15 napi időre szükséges anyagot készíten egy-szerre el. A gyártás befejezése után a pénzügyi hatóság megbízott ellenőrije lepecsételi az összes gépeket és a kazán ajtaját úgy, hogy újabb termelés csak e pecsétek hivatalos leszedése után legyen eszközölhető. A szesz és sörgyáraknál hasonlóképpen le kell pecsételni az üres tartályok megtöltése után a gépeket. Azok a gyárak, amelyek szénsav termelés mellett ásványvizek töltésével, műjég gyártással, vagy fürdő ellátásával is foglalkoznak, ezekre a célokra a szénsavat maguk részére is csak zárt tartályokban és illeték fizetés igazolásával szolgáltathatják. Erről külön könyvet kell vezetniük, amelybe bejegyzendő a melléküzem részére szállított szénsav mennyisége, a szállítás napja és órája, továbbá a forgalomba bocsátási engedély száma és kelte, amely az illeték kifizetését igazolja. A tartályokat számuk szerint és a rájuk ragasztott forgalmi engedély számának megjelölésével kell bevezetni, továbbá meg kell jelölni a tartály megtöltésének napját és óráját is.

— A külkereskedelmi kifizetések folyósításának törvénye. Rendelet törvény jelent meg a hivatalos lap január 30-iki számában a külföldi kifizetések folyósításáról. E szerint a Nemzeti Bank a szabadforgalmi devizák terhére engedélyezett kifizetéseket a tőzsdei lebonyolítás napjától számítva legfeljebb 6 nap alatt köteles folyósítani. A törvény megjelenése napjáig köteles a Nemzeti Bank az összes, január 22-ig létrejött tőzsdei megállapodásokat folyósítás tárgyává tenni. A törvény elleni kihágások a külkereskedelmi törvény büntető rendelkezései alá esnek, a mulasztást követő felek tehát külkereskedelmi jogaik elvonásával büntethetők.

— A szőlőtermelés támogatására törvénytervezet készül. A szőlészeti szervezetek országos szövetsége törvénytervezetet készít a jelenlegi szőlészeti törvény módosítására. Ebben a törvényben érvényesíteni igyekeznek a szőlőbirtokosok összes eddig megtárgyalt kívánságait.

Stojanovics nem is zavartatta magát. Isabel a vén kujon fecsegését oly szívesen hallgatta volna, de a doktor hirtelen a fejére ütött: ne feledkezzünk meg a csomagokról! Drágám, küldhetünk-e a holmidért az Európába? Említettem már neked, Elizaveta, hogy barátaink az Európában merészkedtek szobát venni?

— Már megtörtént minden intézkedés, — jelentette ki Elizaveta, férfias hangon. — Iván úr és neje beköltöznek a te hálószobádba, viszont te a rendelőben fogsz aludni, a diványon. Legalább valami okos dologra is használod a rendelődöt. Ismétlem, megtörténtek az előkészületek. Dunnát, vagy paplant óhajt majd, kedvesem?

— Ez még túl korai, — vágott közbe Stojanovics. — Hol vagyunk még a lefekvéstől? Ma este jó volna egy kicsit kirugni a hámból, egy kicsit elidőgálni. Fölmehetnénk a kaszinóba. Nagyszerű bor van és zene is. Vagy a Constantinopol-kávéházba. Orosz emigráns zenekar, nagyszerű borok és...

Elizaveta közbevetett:

— Mit gondolsz, mindenki olyan csapodár, mint te? Folyton mulatságokon jár az eszed.

Stojanovics komikusan védekezett.

— No, látja, pontosan négy és fél éve nem mentem el este hazulról. Akkor is csak azért, mert negyvenéves érettségi találkoztam volt. Végül még megtesz a város legelvetemültebb korhelyének. És még képes tönkretenni a praxisomat.

— Nos, akkor majd a vacsoránál találkozunk, kedves, — állott fel Elizaveta, lesöpörte a morzsákat fekete szoknyájáról, megigazította karkötő óráját és merev fejtartással eltűnt a szomszédos szobában.

2.

Alig, hogy kiért Iván az állomásra, már jelezték a vonat indulását. Megkérdezte, hogy melyik vonat visz Skopulje irányába. A kalauz a harmadik vágányra mutatott, ahol a kis mozdony türelmetlenül pöfékelt a fagyban. Iván

SPORTSESEMÉNYEK

Megkezdődtek a nemzeti jégkorongbajnokságok

A Rapid és a Dragos Voda győztek. Vereséget szenvedett a KKE

Kedden este megkezdődtek a nemzeti jégkorongbajnokság küzdelmei. Az első mérkőzésen a Rapid FC a Jahn együttesével mérte össze erejét, míg a Dragos Voda a KKE együttese felett aratott győzelmet. Vantu miniszter rövid beszéd keretében nyitotta meg a nemzeti bajnokságot és nagy meglepetéssel vette tudomásul, hogy a labdarugójátékosok közül igen sokan művelik ezt a téli sportot és így állandó edzésben vannak.

Rapid—Jahn 6:2 (3:0, 1:0, 2:2). A vasutascsapat az első harmadban erőteljesen rohamozott és sikerült is három góllényre szert tennie. A Jahn a második és harmadik harmadban egészen feljavult és méltó ellenfele volt a Rapidnak.

Dragos Voda—KKE 5:1 (1:1, 0:0, 4:0). A kolozsvári fiúk az első két harmadban nagyszerűen állták az ostromot. A cernauti csapat erőteljesebben s határozottabban játszott, ennek tulajdonítható, hogy a harmadik harmadban teljesen felülkerekedett és egymásután négy gólt helyezett el ellenfele hálójában.

A jégkorongbajnokság állása a következő:

A csoport:						
1. Dragos Voda	1	1	0	0	5:1	2
2. Venus	0	0	0	0	0:0	0
3. KKE	1	0	0	1	1:5	0
B csoport:						
1. Rapid	1	1	0	0	6:2	2
2. Maros	0	0	0	0	0:0	0
3. Jahn	1	0	0	1	2:6	0

Cseh csapatok is résztvesznek a Duna Serleg mérkőzéseken. Az egyik francia sportlap azt írja, hogy az újonnan megalakított Duna Serleg mérkőzésein a cseh csapatok is résztvesznek.

Rádió

PÉNTEK, FEBRUÁR 2.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. Hanglemezek. 13.20: Időjelzés, látványosságok, művészeti és kulturális hírek. 13.30: A Serbanescu zenekar hangversenye. 14: Hírek. 14.20: A hangverseny folytatása. 15: Különböző közlemények. Radio Romania. 19: Időjelzés és időjárásjelentés. 19.02: Technikai hírek. 19.17: Hangverseny. 19.45: Hírek magyarul. Radio Romania és Radio Bucuresti. 19.55: Felolvasás. 20.15: Énekszámok. 20.35: Opera közvetítés. Rigollettó. 21: Hírek. 21.55: Sport hírek. 22.30: Hírek. 23.20: Hanglemezek. 23.45: Idegennyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 9: Ébresztő. Majd: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 11.15:

Görögkatolikus istentisztelet. 13.30: Operaházi zenekar. 14.45: Hírek. 15: Cigányzene. 16: Gyermekdelután. 16.35: A rádió szalózenekara. 17.30: Utiképek a Keleti-tengerről. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: „A gyermekért.” Közvetítés. 18.55: Hangképek a garmisch-partenkircheni nemzetközi sportjátékokról. 19.15: A táncoló fiatalságnak. Hanglemezek. 19.30: Felolvasás. 20.15: Hírek. 20.30: Pillangókisasszony. Dalmú három felvonásban. 21.25: Külügyi negyedóra. 22.40: Hírek. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Cigányzene.

Budapest II. 12.15: Szórakoztató hanglemezek. 19: A gyermekért. Közvetítés. 20.30: Előadás. 21.00: Hírek. 21.25: Tánclémezek. 22: Postászene. 23.00: Időjárásjelentés. 23.05: Cigányzene.

SZOMBAT, FEBRUÁR 3.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Hanglemezek. 13: A Julea zenekar hangversenye. 13.20: Időjelzés, látványosságok, művészeti és kulturális hírek. 13.30: A hangverseny folytatása. 14: Hírek. 14.20: A hangverseny folytatása. 15: Különböző közlemények. Radio Romania. 18: Strajerek órája. 19: Időjelzés és időjárásjelentés. 19.02: Színészeti és filmkrónika. 19.17: Kétszongorás hangverseny. 19.50: Magyar nyelvű hírek. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20: Felolvasás. 20.15: A rádió szalózenekara. 20.45: Hírek. 21: Rádió posta. 21.15: A hangverseny folytatása. 21.50: Tánclémezek. 22.10: Sport hírek. 22.30: A tánczene folytatása. 23: Gépzene. 23.45: Idegennyelvű hírek.

Budapest I. 7.45 Ébresztő. Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.15: Ifjúsági rádió. 11.45: Felolvasás. 13.10: Steller Mária magyar nótákat énekel. 13.40: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 17.20: Felolvasás. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: „Zöld farsang.” Vidám népi játékok. 19.20: Előadás. 19.45: Zongora hangverseny. 20.15: Hírek. 20.25: Zeneszerző uralkodók. Előadás. 21.00: „Üzemzavar Lakihegyen.” Közvetítés a csepelszigeti nagyadóból. 21.20: „Vidám farsang a Telefontónidoban 40 évvel ezelőtt.” 22.20: Hangképek a garmisch-partenkircheni téli nemzetközi sportjátékokról. 22.40: Hírek. 23.05: Közvetítés a Vitézi-bátról. 23.30: Színes farsangi tánclémezek. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 18.50: A Szociális Misszió Társulat előadása. 19.45: Mezőgazdasági félóra. 20.15: Tűzoltózene. 21: Hírek. 21.25: Hanglemezek.

Sporthírek mindenfelől

★

Halasztást szenvednek a korcsolyázó bajnokságok. Az országos korcsolyázó bajnokságokat február 4-én kellett volna megrendezni Kolozsvárott. A szövetség most úgy határozott, hogy a bajnokságokat későbbi időpontra halasztják, mert a versenyzők nagyrésze elutazott Garmisch Partenkirchenbe.

Megbüntetett labdarugójátékosok. A szövetség kedden este újból foglalkozott a Rapid—Juventus mérkőzésen kitört botrány ügyével. A tanúk kihallgatása után Vintila, Radulescu (Rapid) és Naciu (Juventus) játékosok szereplési jogát 15 napra felfüggesztette. A büntetés december 3-án kezdődött, úgy, hogy az már lei is járt. Moldoveanu, Simkó és Sipo játékosokat pedig megdorgálta a szövetség.

Az Ujpest Hamburgban. Az Ujpest csapata húsvét vasárnapjára Hamburgba kapott meghívást, ahol a Hamburger SV együttesével méri össze erejét. Eredetileg a Bolognát hívták meg, azonban az olasz csapat későbbi időpontban szerepel Hamburgban.

A román asztalitenisz játékosok Jugoszláviába kaptak meghívást. A szerb asztalitenisz szövetség átíratban meghívta a román játékosokat Jugoszláviába. Tervbevételek ugyan egy Zágráb—Bucuresti városközi mérkőzés megrendezését.

bolgár újságot akart vásárolni az újságárús bódében, de a hadirokkant, aki a bódében ült s kabátjának ujját, amelyből hiányzott a kéz, hanyagul leejtve maga elé, zordon pillantással mérte végig, mintha azt fejezte volna ki, vagy bolond, vagy szemtelen! Iván sietve tűnt el a vonat irányában.

A vonatban mindenféle népség volt együtt. Pokrócokat tettek a lábukra, mert a fűtést, ha volt egyáltalán ilyesmi a kocsiban, nem működött. A férfiak közül az egyik tanítóféle lehetett, — keskeny, sáfrányszínű szakállával inkább olyan, mint egy szerzetes, — a többiek egyszerű gazdaemberek, az adóról beszélgettek, valami óriási panamáról, amelynek éppen akkor volt a tárgyalása és közben teleköpködtek a padozatot. A tanító, mint akit műveltsége és a társadalom gépezetében elfoglalt pozíciója is bizonyos önmérséklésre intett, megnyugtatta őket, de azok mind hevesebben lármáztak. Iván csak félfülle hallgatta őket, mert el volt mélyedve saját gondolataiban. Csakhamar észrevette, hogy pártkülönbségek választják el egymástól őket és most nem ők, hanem a párt beszél.

Kinézett az ablakon, nézte a szárazon hullogató havat, az árva fákat, a jégkéreges közé fagyottan, — inkább árnyékoknak tetszettek ezek, mint megfogható valóságok. Nézte a kékes, távolba olvadó hóbücsűket. — Tulajdonképpen a szülőföldemen járok, — sóhajtotta, — de nem ismerem rá, akárhogy erőlködöm. Valahol itt egy őrhelynek kell lenni — és észrevétel nélkül megtörülte az ablakot. Öt éves voltam, apámmal jártam erre, a vasúti őrt kerestük. Egy tarka kutya megharapott. De az őrház már rég eltűnt, helyette valaki tornácos kőházat épített és a jelek azt mutatták, hogy itt nyáron virágos minden. — Az a vasúti őr macedón volt, ez bizonyára szerb, ennek már jobb dolga van. Itt valahol, a közelben téglagyárnak kell lennie — kiment a folyosóra, hogy hátha a vonat másik oldaláról megpillantja s örült, hogy meg is találta, mert megbizonyosodott, hogy tényleg

ő élte azt a gyerekkori életet, nem pedig valami olvasmányban az emléke csupán. — Akkor még jó húsz percre vagyunk innen, — mondotta félhangosan és nézte a téglagyárat, amint kifordult a látszógból. — De ez a téglagyár nem működik — állapította meg fejbólintással, mint valami természetes tünetet.

A vasúti kocsik végében egy asszony etette a gyermekét. A gyerek nem akart enni és két-három asszony is iparkodott, hogy belediktálja a szilvaives kenyert, amelyet az anya valóságos dührohamból között kínálgatott neki. A gyerek csak nem evett, hiába, szívós, határozott egyéniség volt. Most utasok érkeztek, majd mások leszálltak, közben a kalauz tekintélyének teljes tudatában több ízben is keresztül ment a kocsikon. A politizáló csoport, amellyel szemben ült, bizalmatlanul nézett rá, aighanem azért, mert még mindig nem akart résztvenni az élénk társalgásban. A tanító, aki észrevette, hogy úrias emberrel van dolga, egy-egy jó odamondás után biztatón kacintott feléje. Néha nevetgéltek és Iván is, minden meggyőződés nélkül ugyan, de elmosolyogta magát, csak azért, hogy enyhítsen a bizalmatlanságon és hogy értésükre adja: ért a nyelvükön.

— Vajjon, megtalálom-e? — gondolta és esze folytonosan azon járt, bármennyire is lekötötte közben egy és más, hogy meg fogja-e találni Acevet, akivel Ilia bácsi akaratából okvetlenül beszélnie kell. Az elodázhatatlan megbízást a könnyebbik oldalánál fogta fel és az volt az érzése, hogy nem történhetik semmi baj, ha Acevvel összekéri. De mégis, miért éppen neki kell szóbaállni egy olyan emberrel, akit bizonyára szintén üldöz az államhatalom? Ilia bácsi azonban azt mondotta neki, hogy nyolcvan ember élete függ az üzenet átadásától, megteheti-e, hogy kivonja magát?

Végre megérkezett. Felállt, kurtán odaköszönt a társaságnak és leszállott. Sietve hagyta el az állomás épületét és amint szembe találta

magát az állomás bejáró oldalával, egyszerre nagyon elhagyottnak érezte magát.

Az állomástól jobboldalt egy kis korcsma volt. E két épület között szűkült ki; ne lássa senki. Az uccasor apró kis háza a dermesztő téli homályban elárvultaknak látszottak. De amikor a korcsma ajtajához ért, ismerős beszéd ütötte meg a fülét. Milyen régóta elkerült innen. Ő akkor hét éves volt. Nem is jó rá gondolni.

Belépett a korcsmába, ahol az ivó nyomott, zsirszagú levegőjében két-három legény erős, facsarós szagú pálinkát emelt a szájához. Teát kért. A korcsmárosné hozta, széles, kék slafrokból, amely bizonytalanul lengedezett terjedelmes testén. Szerbül kérdezte tőle, hogy mit kíván, de ő bolgáruul felelt. Az asszony erre még figyelmesebben megnézte.

— Maga bolgár? — Iván élénken intett a fejével, úgy, ahogy a bolgár parasztok szoktak. — Sohasem láttam ezen a vidéken. Pedig elég régecskén lakunk itt.

— Legalább harminc éve, — vetette közbe Iván.

— Negyvenhat éve, uram. Negyvenhat éve. — Nem látszik meg a kor, — udvariaskodott, mintha bizalmába kívánt volna férközni. — Mondja csak, kérem, — mondotta kis szünet után, közben gondosan kavargatta a teájában a cukrot, — akkor maga bizonyára ismerte Basdarov Tomast is, ennek a falunak a bíróját?

— Hogyne ismertem volna, akit annak idején elhurcoltak és... — abba hagyta.

— Azt, azt.

— Áldott jó ember volt. Szegény, szerencsétlen emberek, — sópáncodott a korcsmárosné és oda se hallgatott a legényekre, akik kórusban újabb pálinkát igényeltek.

— Hát Basdarov Iliát is ismeri?

— Iliát? — összeráncolta a homlokát, de nem jutott hamarjában az eszébe.

— A dohányültetvényt? Igaz, ő már nem lakik itt.

((Folytatjuk))

Spanyolország bejelentette érdekeltségét az európai politika kialakításában

1.
Hivatalos jelentések alapján közölte a világ-sajtó, hogy a spanyol kormány a madridi pápai nunciának memorandumot nyújtott át, amelyben felajánlották a spanyolok jószolgálatát a pápának a béke helyreállításának és a kommunista terjeszkedés megállításának érdekében. Franco tábornok hallatta hangját, ismertette felfogását az európai politika helyzetéről, mert véleménye szerint, ha nem sikerül hamarosan véget vetni, a háborúnak a kommunista veszedelem halálos fenyegetést jelent a nyugati kultúrák számára. Eppen ezért részt óhajt venni abban a hármaskörben, amelyet a Vatikán, Amerika és Olaszország indított. Az akció célja egy világkonferencia tervének elfogadtatása, amelynek során a népek között fennálló ellentéteket kiküszöbölhetnék.

Francó memorandumja feltűnést keltett, annál is inkább, mert ugyanakkor a madridi ABC című újság a következőket írja: „Valószínű, hogy az orosz imperializmus megjelenése Európa színpadán csökkenteni fogja két olyan földközi-tengeri hatalom között a surlódásokat, amelyek eddig nem voltak egy-ségesek.

Az olasz segélynyújtás Finnországnak, ugyszintén az olaszok magatartása Oroszországgal szemben, kétségtelenül nem jelent radikális változást. Olasz önkéntesek Finnországba küldése, ahová ugyanakkor hadianyag és egyéb segítség érkezik Franciaországból, Olaszország diplomáciai tevékenykedése a Balkánon és az olasz sajtóhadjárat a szovjet ellen azonban jelei az esetleges változásoknak az európai krízis további fejlődésében.”

Spanyolország és Olaszország között teljes az egyetértés, Franciaország is megjelent a láthatáron. Nyíltan tárgyalják diplomáciai körökben az eshetőségeket.

A spanyol külpolitikában, Franco tábornok mellett, bemutatkozik Európának Beigbeder ezredes külügyminiszter.

2.
A múlt év augusztus közepén feltűnést keltett, hogy Spanyolországban egy, a világ előtt eddig ismeretlen emberre bízta Franco, Jordana tábornok helyett, a spanyol külügyek vezetését. Beigbeder ezredes lett az új spanyol külügyminiszter, akinek nevét addig csak azok ismerték, akik a spanyol gyarmatok ügyeivel foglalkoztak. Beigbeder ezre-

desnek ugyanis csak egy szenvedélye van, határtalan szeretete a mohamedán világgal szemben. Eppen ezért sokan azt hitték, hogy kinevezésével Franco dokumentálni akarta Spanyolország koloniális érdeklődését és érdekeltségét.

Beigbeder az európai politika nagy ismeretlenje volt s még ma is az, mert elgondolásairól eddig keveset tud a világ.

Neve nem spanyol, családja Elzászból származik s Beigbeder már Madridban nevelkedett. Katonaiskolába iratták s mert a gyarmatok érdekelték legjobban, tisztí kinevezése után Párisba küldték, ahol a francia hadiiskolát végezte. Vizsgái után továbbra is Párisban maradt, megtanulta az arab nyelvet. Madridban aztán megpróbálta, hogy kinevezést kapjon a spanyol gyarmatokra, de ez nem sikerült, sőt Alfonz király uralkodásának utolsó esztendejében, 1920-ban Berlinbe küldte katonai attasénak. Berlinben rengeteget dolgozott Beigbeder, hivatalos órái után rohant vastagra tömött akatáskájával az egyetemi könyvtárba és tanulta az arab nyelvet, szemináriumokba járt, előadásokat hallgatott és úgy ismerte az irodalmat, hogy erről beszéltek berlini egyetemi körökben.

Később, 1934-ben Gil Robles visszahívta Madridba, hol Beigbeder arra kérte a külügyminisztert, hogy állítsa őt egy kutatóbizottság élére, szeretné Észak-Afrikában és Kis-Ázsiában az arab kérdést tanulmányozni. Gil Robles másként határozott, kinevezte Beigbedert Spanyol-Marokkó katonai parancsnokának. Évtizedes álma vált tehát valóra, lekerült a gyarmatokra, s ahogy a spanyol-riffkabil háborúk idejében Franco tábornok együtt harcolt a felkelő arabok ellen Petain tábornokkal, úgy Beigbeder is hangoztatja, hogy kulturális munkájában nem tett mást a spanyol gyarmatokon, mint Lyautey tábornok, a francia gyarmatok nagy reformátora.

Beigbeder megtanulta a különböző arab dialektusokat, ismerte a riffkabilok nyelvét is, a marokkóiak csak sejknek nevezték, népszerűsége határtalan volt a spanyol gyarmatokon.

3.
A spanyol polgárháború kitörésekor Franco tábornok rendelkezésére bocsátotta összeköttetéseit és tudását Beigbeder, kizáróan neki volt köszönhető, hogy nap-nap után tekintélyes marokkói csapatok indultak útnak Spanyolország felé. Száz ezer marokkói katonát köszönhetett Franco Beigbeder ezre-

desnek, akik később az olasz elítéssel együtt a kiváló spanyol ezredekkel együtt végeredményben megölték az országot a vörösöktől.

Francó tábornok a háború befejezése után maga mellett tartotta Beigbedert.

Katonai és szervezőtehetségét kivétel nélkül mindenki elismeri, de politikai elgondolásairól, szimpátiáiról senki semmit nem tud. Nem tudják, hogy Beigbeder fasiszta, falangista, monarchista vagy nacionalista. Gyakran hangsúlyozta nagybecsülését és csodálatát Mussolini és műve irányában, de ugyanakkor azt is megette, hogy az olasz gyarmatosítás hibáit kritizálta Tripolitániában. Párisban viszont nem felelték el, hogy erősen emlékezett meg bizonyos megmozdulásokról és nem éppen franciabaráti kijelentéseit számontartják, de itt is ugyanakkor azt sem felelték el, hogy Beigbeder volt az, aki Nogues tábornok, Francia-Marokkó kormányzója előtt annakidején kijelentette, hogy a német erődépítmenyek terve Spanyol-Marokkóban nem felel meg a valóságnak. Valószínűen azoknak lesz igaza, akik Beigbeder ezredest pusztán nacionalista hazafinak tartják, aki Spanyolország nagyságának és boldogulásának érdekében mindenre hajlandó és Afrika szerepét országa szempontjából pontosan ismeri.

Még Franco ezredes forradalma előtt nagy volt azoknak a spanyol tiszteknek tábora, akik Marokkó felosztását igaztalannak tartották és úgy látták, hogy Spanyolorzágnak abból csak hátránya származott. Franciaország valóban a gazdag és gyümölcsöző területeket biztosította magának, míg Spanyolorzágnak a kopár földközítengeri partok maradtak. Miután a spanyolok közelebb érzik magukat az arab világhoz, mint a franciák, mindig többen adtak hangot elégedetlenségüknek és Marokkó felosztásának revízióját próbálták szőnyegre hozni. Mindamelllett Spanyolország nem kíván franciaillel politikát folytatni, s nem kíván francia számlára meggazdagodni, — ezt Beigbeder ezredes felfogása és kijelentései garantálják.

Kétségtelen azonban, hogy Spanyolország belső konszolidálása és gazdasági megerősítése után a francia politikának számolnia kell ezzel a spanyol elgondolással is. Beigbeder ezredes, ha nem is beszél erről, élő reprezentánsa a problémának.

Most, hogy Franco tábornok utasítására a madridi pápai nunciusz kézhez vette a spanyol memorandumot, Spanyolország bejelentette érdekeltségét az európai politika kialakításában, Beigbeder ezredes külügyminiszter személyében pedig olyan szakember áll Franco tábornok mellett, aki Berlinben tanulta meg az arab irodalmat, de a párisi katonai akadémián végezte tanulmányait.

Az európai erők játékában Spanyolország elhelyezkedése még meglepetéseket okozhat s ezt tudja Páris, de tudja Berlin is.

A. B. T.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közzélhető, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobanților 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata La hovari IV. kerület: March-trafik, Piata Kúttl. — Nógrády-trafik, (Corso mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45—06. — Vittek-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45—13.

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Oktatás

Szabásznati tanfolyam nappali és esti előadásai az országos szabásznati szakiskolában február 1-én és 15-én nyílik meg. Beiratkozások 9—1-ig Timisoara I., Piata Unirii 13. 605

Állást keres

Gépez, aki a Diesel-motorok kezelését is érti, állást keres. Szerelést vagy kisegítést is vállal. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. II. Str. Inocentiu Klein 16. 799

Házvezető intelligens 35 éves, főzésben és minden házi teendőben teljesen jártas, elhelyezkedést keres egyedülálló úrnál, vagy nőnél, vidékre is megy. Ajánlatokat „Megbízható” jellegre kérek Rudolf Mosse hirdetőbe, Arad.

Méhész földművelésiskolai képzettségű, aki a gazdálkodáshoz és a kertészethez is ért, állást keres. Címeket kérem a kiadóba leadni. 603

Lakás

Belvárosban összkomfortos, négyszobás modern villalakás május 1-re kiadó. Bővebbet I. Bulevardul Carmen Sylva 36. A házfelügyelőnél. 604

Modern 3—4 szobás lakások Öszte-reicher pék házában Bulev. Berthelot 12 szám alatt kiadók. 610

Ötszobás lakás I. emeleti, 5 szobás lakás II. emeleti orvosi rendelő, vagy irodai célokra alkalmas, 3 szobás lakás II. emelet, modern, déli fekvésű május 1-re kiadó. I. Str. I. G. Duca 8. E. K. Thomas. 608

Állás-vele

Jólmenő fűszerüzlet haláleset miatt azonnal eladó. III., Str. Eneas 14. 593

Megvételre keresek támlás gyermekszánkót. Címeket csak ármegjelöléssel a kiadóba kérek. 797

Eladó nagy családi ház III. Bulev. Mihai Viteazul 38. Megtekinthető 10—12-ig és 2—4-ig. 601

Jutányosan eladó Kardostelepen 120 négyszögletes teleknyvezett telek házzal. Üzletnek igen alkalmas. Közelebbit a kiadóban. 1864

Elsőrendű világmárkás Steinweg zongora, angol szerkezetű, keresztűros, kifogástalan, sürgősen eladó. I., Str. Turin 6. 606

Elev plutonier keres megvételre katonai felszerelést és ruhát, alacsony termetre. Címeket a kiadóba kérem leadni. 607

Külföldre

Az egész Bánátot beutazom autóval, volna alkalmam és időm további komoly megbízásokkal is foglalkozni. Szíves ajánlatokat F. W. 8. 315 B. alatt a kiadóhivatalba kérek. 609

Űri család részére kapható házon belül és kívül, legfinomabb igényeket kielégítő, speciális román, magyar, francia ebéd koszt korlátolt számban úri családnál. I., Sft. Ion 7. II. emelet 5. (Irgalmasok temploma mellett.)

Hirdessen a Déli Hírlapban

Szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle Miltom-tejkrémet, Miltom-tejszappant és Miltom-pudert, három színben. Kapható kizárólag a

Városi gyógyszertárban

a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületben I., Piata I. C. Bratianu.